

Møteinnkalling Kontrollutvalget Skiptvet

Møtested: Møte i kontrollutvalget Skiptvet, møterom Lund
Tidspunkt: 29.08.2018 kl. 08.30

Eventuelle forfall meldes til Anita Rovedal, telefon 908 55 384, e-post
anirov@fredrikstad.kommune.no

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Skiptvet, 24.08.18

Herman Foss
Leder
(Sign.)

Sakliste

- PS 18/14 Protokoll fra kontrollutvalgets møte 03.05.2018
- PS 18/15 Revisjonens oppdragsvurdering og oppdragsansvarlig revisors uavhengighet
- PS 18/16 Ressurser og tidsbruk 2018 - IØKR IKS
- PS 18/17 Overordnet revisjonsstrategi
- PS 18/18 Revisjonsplan forvaltningsrevisjon 2019-2020
- PS 18/19 Skiptvet kontrollutvalg - møteplan for 2. halvår 2018
- PS 18/20 Informasjon fra revisjonen
- PS 18/21 Eventuelt

Saksnr.: 2018/9819
Dokumentnr.: 1
Løpenr.: 131974/2018
Klassering: 510/127
Saksbehandler: Ida Bremnes Haaby

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Skiptvet	Møtedato 29.08.2018	Utvalgssaksnr. 18/14
--	-------------------------------	--------------------------------

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 03.05.2018

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalget 03.05.2018 godkjennes

Rakkestad, 19.06.2018
Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Møteprotokoll fra kontrollutvalget 03.05.2018

Vurdering

Møteprotokollen er godkjent pr e-post. Legges fram for formell godkjenning og signering.

Saksnr.: 2018/9819
Dokumentnr.: 5
Løpenr.: 137588/2018
Klassering: 510/127
Saksbehandler: Anita Rovedal

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Skiptvet	Møtedato 29.08.2018	Utvalgssaksnr. 18/15
--	-------------------------------	--------------------------------

Revisjonens oppdragsvurdering og oppdragsansvarlig revisors uavhengighet

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

Revisjonens oppdragsvurdering og brev til kontrollutvalget om vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet, tas til orientering.

Rakkestad, 23.08.2018
Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

- Oppdragsvurdering Skiptvet kommune
- Brev av 16.05.2018 til kontrollutvalget fra Indre Østfold Kommunerevisjon IKS om vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet.

Saksopplysninger

Kontrollutvalgets påseansvar overfor revisjonen omfatter bla å vurdere revisors oppdragsvurdering og uavhengighetserklæring.

Kontrollutvalget skal hvert år motta en skriftlig egenvurdering av revisors uavhengighet, jfr. revisjonsforskriften § 15. Oppdragsansvarlig revisor skal vurder egen uavhengighet opp mot krav i kommuneloven § 79 og forskrift om revisjon § 12 om krav tilandel.

Videre legger IØKR IKS fram oppdragsvurdering for den enkelte kommune, hvor uavhengighet og objektivitet, kapasitet og kompetanse er vurdert ut fra revisjonsstandardene ISA 200 pkt 14, 220 pkt 11 og pkt 14. Revisjonen har vurdert «*at kapasitet og kompetanse er til stede for å utføre revisjonen i Skiptvet kommune på en god måte, både for regnskapsrevisjonen og forvaltningsrevisjonen*».

Oppdraget for eierkommunene beskrives slik:

Det skal avgis en revisors beretning for regnskapets riktighet og at regnskapet er i overensstemmelse med lover og god regnskapsskikk. Det skal også utarbeides forvaltningsrevisjonsrapporter som bygger på, og måles opp mot bestemmelser i lover og forskrifter samt standard for forvaltningsrevisjon RSK 001.

Vurdering

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget tar revisors oppdragsvurdering og brev om vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet til orientering.

Indre Østfold Kommunerevisjon IKS		Klientnr.: Skiptvet kommune	Arkiv: 14.1.21
Oppdrag:	Skiptvet kommune	Utarbeidet dato/sign.: 16/05/2018/RIITEL	År: 2018
Enhet:	Regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon	Gjennomgått dato/sign.:	Side: 1
Sak:	OPPDRAGSVURDERING		
Oversikt over team og timebudsjett			
Ansvarlig revisor:	<i>Rita Elnes</i>	Timer:	
	<i>Kontaktperson; Jehona Rukiqi</i>		
Medarbeider(e):	<i>RR team; Svend-Harald Klavestad</i>	Timer:	
	<i>Lene Eilertsen,</i>		
	<i>Unni Torp, Inger Marie Karlsen-Moum,</i>		
	<i>Sabri Mousa</i>		
	<i>og Bjørn Karlsen</i>		
	<i>FR team;</i>		
	<i>Casper Støten, Sten Morten Henningsmoen</i>		
	<i>og Frank Willy Vindløv Larsen.</i>		
		753 timer (426 RR/327 FR)	
Vurdering av uavhengighet og objektivitet, jf. ISA 200 pkt 14 og ISA 220 pkt. 11			
<i>Revisjonen blir utført etter god revisjonsskikk. Medarbeidere på oppdraget er vurdert i forhold til krav i pkt. 11 i ISA 220. Det er vurdert slik at sammensetningen på teamet ikke bryter mot noen av punktene i standarden.</i>			
Vurdering av kapasitet og kompetanse, jf. ISA 220 pkt. 14			
<i>Det vurderes slik at kapasitet og kompetanse er tilstede for å utføre revisjonen i Skiptvet kommune på en god måte, både for regnskapsrevisjonen og forvaltningsrevisjonen.</i>			
Hva består oppdraget av, spesielle vilkår for oppdraget eller avtale, jf. ISA 220 pkt.15			
<i>Det skal avgis en revisors beretning for regnskapets riktighet og at regnskapet er i overensstemmelse med lover og god regnskapsskikk. Det skal også utarbeides forvaltningsrevisjonsrapporter som bygger på, og måles opp mot bestemmelser i lover og forskrifter samt standard for forvaltningsrevisjon RSK 001.</i>			
Skal det sendes engasjementsbrev eller inngås særskilt avtale? Jf. ISA 210 pkt. 9, 10,11 og 12			
	Ja / nei		
	<i>Nei</i>		
	Hvis nei, begrunnelse:		
<i>Det var sendt engasjementsbrev til <u>alle</u> kommunene i Østfold fra det selskapet vi ble fisjonert fra (Østfold kommunerevisjon). Ved oppstart av nytt selskap IØKR fra 01.01.02 ble oppdraget (innhold og arbeidsdeling) behandlet i eierkommunene i forbindelse med oppdeling i revisjon og sekretariat. Det ble ikke skrevet nye engasjementsbrev nettopp med bakgrunn i foran nevnte resonnement.</i>			

Til kontrollutvalget i Skiptvet kommune

Vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet i forhold til Skiptvet kommune

Innledning

I henhold til Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner § 12 skal oppdragsansvarlig revisor for kommuner ha ført en hederlig vandel. Oppfølging av dette kravet tilligger kontrollutvalget, jamfør merknader til nevnte bestemmelse.

I følge Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner § 15 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Krav til uavhengighet og objektivitet gjelder også for revisors medarbeidere, men det er kun oppdragsansvarlige revisorer som plikter å legge fram en skriftlig vurdering for kontrollutvalget.

Lovgivningsmessige krav til revisors uavhengighet

Følgende fremgår av kommuneloven § 79:

Den som foretar revisjon for en kommune eller fylkeskommune kan ikke ivareta revisjons- og kontrolloppdrag for kommunen eller fylkeskommunen dersom revisor eller dennes nærstående har en slik tilknytning til revidert eller kontrollert virksomhet, dens ansatte eller tillitsmenn, at dette kan svekke revisors uavhengighet og objektivitet. Som nærstående regnes

- a) ektefelle og en person som vedkommende bor sammen med i ekteskapsliknende forhold
- b) slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken, og deres ektefeller eller personer som de bor sammen med i ekteskapsliknende forhold og
- c) slektninger i rett oppstigende eller nedstigende linje og søsken til en person som nevnt under bokstav a.

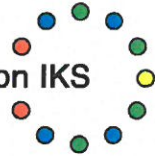
Det samme gjelder dersom det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet ved gjennomføring av oppgavene. Ansettelse som revisor i kommunen eller fylkeskommunen, eller i en interkommunal samarbeidsordning, medfører ikke i seg selv at revisoren mangler nødvendig uavhengighet og objektivitet.

Krav til uavhengighet er nærmere spesifisert i Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner § 13.

Revisor kan etter denne forskrift ikke inneha andre stillinger hos kommunen eller fylkeskommunen eller i virksomhet som den kommunen eller fylkeskommunen deltar i ved siden av revisoroppdraget.

Revisor kan ikke være medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i.

Revisor kan ikke delta i, eller ha funksjoner i annen virksomhet når dette kan føre til at vedkommendes interesser kommer i konflikt med interessene til oppdragsgiverne eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til den som foretar revisjon.

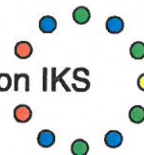

I tillegg er det følgende begrensninger ved gjennomføring av oppgaver, jf. Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner § 14:

- revisor kan ikke utføre rådgivnings- eller andre tjenester der dette er egnet til å påvirke eller reise tvil om revisors uavhengighet og objektivitet
- revisor kan ikke yte tjenester som hører inn under den revisjonspliktiges (dvs kommunens) egne ledelses- og kontrolloppgaver
- revisor kan ikke opptre som fullmektig for den revisjonspliktige, unntatt ved bistand i skattesaker etter domstoloven.

Oppdragsansvarlig revisors vurdering av uavhengighet

Pkt 1: Ansettelsesforhold	Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn i Indre Østfold kommunerevisjon IKS.
Pkt 2: Medlem i styrende organer	Undertegnede er ikke medlem av styrende organ i noen virksomhet som Skiptvet kommune deltar i.
Pkt 3: Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.
Pkt 4: Nærstående	Undertegnede har ikke nærstående som har tilknytning til Skiptvet kommune som har betydning for uavhengighet og objektivitet.
Pkt 5: Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	<p>Før slike tjenester utføres, foretas en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriften § 14, skal revisor ikke utføre tjenesten. Hvert enkelt tilfelle må vurderes særskilt.</p> <p>Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Paragrafen sier at også slike veiledninger må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger.</p> <p>Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Skiptvet kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.</p>

Pkt 6: Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Skiptvet kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Pkt 7: Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	Undertegnede opptre ikke som fullmektig for Skiptvet kommune.
Pkt 8: Andre særegne forhold	Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til uavhengighet og objektivitet.

Rakkestad, 16. mai 2018

Rita Elnes

Oppdragsansvarlig revisor, Indre Østfold Kommunerevisjon IKS

Saksnr.: 2018/9819
Dokumentnr.: 4
Løpenr.: 137581/2018
Klassering: 510/127
Saksbehandler: Anita Rovedal

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Skiptvet	Møtedato 29.08.2018	Utvalgssaksnr. 18/16
--	-------------------------------	--------------------------------

Ressurser og tidsbruk 2018 - IØKR IKS

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

Planlagte ressurser og tidsforbruk 2018 for Skiptvet kommune – IØKR IKS, tas til orientering.

Rakkestad, 23.08.18

Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

- Planlagte ressurser og tidsforbruk 2018, Skiptvet kommune», datert 16.05.2018

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- Selskapsavtale for IØKR IKS
- Plan for forvaltningsrevisjon 2017-2018
- Kommunestyrevedtak 14.02.17 sak 17/012- Plan for forvaltningsrevisjon 2017-2018
- Overordnet revisjonsstrategi 2018
- Plan for Selskapskontroll 2017-2020

Saksopplysninger

Påseansvaret overfor revisjonen er en sentral oppgave for kontrollutvalget, jfr. forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner § 4. Utover at revisjonen rapporterer til kontrollutvalget i møtene i fast sak «Informasjon fra revisjonen», legges dokumentene *Planlagte ressurser og tidsforbruk, Revisjonsstrategi, Oppdragsvurdering og Oppdragsansvarlig revisors uavhengighetserklæring* fram for kontrollutvalget slik at kontrollutvalgets påseerolle kan utøves.

I praksis vil det si at kontrollutvalget gjennom dialog og rapportering må danne seg en oppfatning av om kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

Kontrollutvalgets påseansvar innebærer å påse at:

- Revisjonen skjer i samsvar med lover, regler og god kommunal regnskapsskikk
- At revisor oppfyller krav til uavhengighet og kvalifikasjoner
- At revisjonen følger eventuelle avtaler inngått mellom revisor og kontrollutvalget

- At det årlig blir utført forvaltningsrevisjon
- At forvaltningsrevisjon skjer i henhold til regelverkets krav
- At det gjennomføres selskapskontroll

Revisor har det faglige ansvaret for revisjonens utførelse, men kontrollutvalget skal ha en oppfatning av om revisjonen utføres i tråd med lover, forskrifter, god revisjonsskikk og eventuelle instruksjoner eller avtaler mellom revisor og kontrollutvalget.

Kontrollutvalgets påseansvar omfatter ikke faglig vurdering av revisjonens utførelse, revisor bærer selv det faglige ansvaret for gjennomføringen av revisjonen. Det er også opp til revisor å definere innholdet i og omfanget av revisjonsarbeidet.

Revisjonen legger fram dokumentet «*Planlagte ressurser og tidsforbruk 2018*». Dokumentet gir en fremstilling over samlede ressurser, oppgaver og planlagt tidsbruk i revisjonsselskapet og i den enkelte eierkommune. Tekstdelen i planen er innholdsmessig identisk som for 2017, med et par små unntak. Nytt for 2018 er oppstillingen *Andre oppgaver blant ansatte; 150 timer* og at selskapskontroll er flyttet fra regnskapsrevisjon til forvaltningsrevisjon. Imidlertid er det gjort en betydelig reduksjon og omfordeling av ressursbruk, uten at endringene er redegjort for i dokumentet.

Sammenliknet med foregående år er det totale antall timer til bruk ute i kommunene (vist som *Sum eksterne timer* i pkt 2.1 i planen) redusert med 1986 timer mot «*Sum eksterne timer*» i 2017, en reduksjon på ca 12%. Samtlige eierkommuner har fått en reduksjon i timer til revisjon, Skiptvet kommune på omlag 25% sammenliknet med 2017. Se tabell under:

Skiptvet kommune	2017	2018	Reduksjon i timer	Reduksjon i % (Reduksjon av totalen)
Regnskapsrevisjon	621	426	195	31,4 % (19,6%)
Forvaltningsrevisjon	376	327	49	13 % (4,9%)
Selskapskontroll	Inkl. i regnskap	Inkl. i forvaltning		
Totalt	997	753	244	25%

For forvaltningsrevisjon avviker timetallet for 2018 med kommunestyrets vedtak i sak om *Revisjonsplan – forvaltningsrevisjon 2017-2018*.

I plan for selskapskontroll 2017-2020 er det ikke oppgitt tidsressurs for prosjektene. Tidsbruk på de enkelte prosjekter vil variere, men etablert norm tilsier at i gjennomsnitt tar en ”typisk” forvaltningsrevisjon noe over 280 timer og en eierskapskontroll noe over 85 timer (Nordlandsforskning 2009 – *Forvaltningsrevisjon og selskapskontroll som verktøy i kommunal egenkontroll*).

I forslag til *Plan for forvaltningsrevisjon 2019-2020* skriver revisjonen om timeressursene at «*Dette er timer til overordnet analyse, plan for forvaltningsrevisjon, utarbeidelse av prosjektbeskrivelser, gjennomføring av forvaltningsrevisjonsprosjekter og gjennomføring av oppfølging av forvaltningsrevisjonsprosjektene og selskapskontroller. I disse timene ligger også behandling i kontrollutvalg og kommunestyret*».

Tidsbruk til fellesråd/sokn, selskaper, administrasjon og ledelse har de samme ressurser som i fjor.

Revisjonen har på forespørsel fra sekretariatet svart på spørsmål om bakgrunnen for nedgangen. Revisjonen la fram beregningsmodell med forklaring. Revisjonen forklarer at timer pr. årsverk er endret fra 1900 timer pr årsverk til 1400 timer. Dette gjør at 2017 og

2018 tallene ifølge revisjonen ikke er sammenlignbare. Revisjonen har videre opplyst til sekretariatet at beregningen for timer i 2018 gir et mer realistisk bilde av tidsbruken. Beregning av timer ut til den enkelte kommune baserer seg på en ny tidsberegningsmodell hvor eierkommunenes økonomiske bidrag inn i selskapet gir et gitt antall timer til revisjon i den enkelte kommune. Eierkommunens økonomiske bidrag til selskapet er pr. nå basert på grunnbeløp og befolkningstall.

Vurdering

Slik sekretariatet leser selskapsavtalen skal Indre Østfold Kommunerevisjon IKS levere en «totalpakke» til eierkommunene. I selskapsavtalen står det følgende under pkt. 1.4, Selskapets formål:

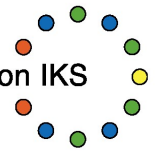
«Selskapet skal utføre revisjon i og ha tilsyn med de deltagende kommuner i henhold til kommunelovens § 78 og tilhørende forskrifter om revisjon og kontrollutvalg.» (s.2)

Det vil være både praktisk og nødvendig for revisjonsselskapet å fordele sine ressurser mellom kommunene etter en gitt fordelingsnøkkel. Det er også opp til revisjonen selv å definere innholdet i og omfanget av revisjonsarbeidet. Imidlertid er beskrivelsen av hvilke tjenester som skal leveres identiske i år som i fjor, samtidig som tidsressursene til revisjon har gått ned. Revisjonen har opplyst at selskapet har samme stillingshjemler, eierkommuner og selskapsavtale som foregående år.

Revisjonen opplyser at de jobber med å få på plass en ny prismodell fra 2020 som tar hensyn til faktisk ressursbruk, og viser videre til at selskapskontroll nå er lagt under forvaltningsrevisjon, derav er det i flg. revisjonen flere timer *relativt sett* til forvaltningsrevisjon kontra regnskapsrevisjon i 2018 vs 2017.

Sekretariatet vurderer dokumentet «*Planlagte ressurser og tidsforbruk 2018*» som noe mangelfullt da revisjonen har gjort en betydelig reduksjon og omfordeling av ressursbruk, uten at endringene er redegjort for i dokumentet. Sekretariatet har gitt revisjonen mulighet til å redigere dokumentet, men fått til svar at revisjonen finner det lite hensiktsmessig.

Revisjonen vil være til stede i møtet og kan svare på eventuelle spørsmål fra kontrollutvalget.

Planlagte ressurser og tidsforbruk 2018

Regnskapsrevisjon
Forvaltningsrevisjon
Selskapskontroll

Skiptvet kommune

2018

INNHOLDSFORTEGNELSE:

1. INNLEDNING:	2
1.1 Dokumentets formål	2
1.2 Revisjonsselskapet	2
2 RESSURSER	2
2.1 Stillingshjemler og samlet ressurs	2
2.2 Tidsressurser i Skiptvet kommune	2
2.3 Organisasjonskart	2
2.4 Kompetanse	3
2.5 Uavhengighet	3
3 ARBEIDSOPPGAVER	3
3.1 Kommunelovens bestemmelser	3
3.2 Nærmere om revisjonens arbeidsoppgaver	3
3.3 Oversikt over tjenesteproduksjonen i IØKR	4
4 OPPSUMMERING	4
VEDLEGG;	
1. Organisasjonskart per – 14.05.2018	
2. Tjenesteleveranser, IØKR IKS	

1. INNLEDNING:

1.1 Dokumentets formål

Hovedformålet med dette dokumentet er å gi en oversiktlig dokumentasjon over samlede ressurser oppgaver og tidsforbruk i revisjonsselskapet og i den enkelte eierkommune. En mer detaljert gjennomgang av risikovurdering, vesentlighet, ressurser, forvaltningsrevisjonsprosjekter og selskapskontroll, er å finne i følgende dokumenter:

- "Overordnet revisjonsstrategi" planperiode 01.04.2018 til 31.03.2019
- "Revisjonsplan for forvaltningsrevisjon" planperiode 2017-2018 (planen ble vedtatt høsten 2016)
- "Plan for selskapskontroll" planperiode 2017-2020 (planen ble vedtatt høsten 2016)

Dokumentene er obligatoriske for hver kommune.

1.2 Revisjonsselskapet

Indre Østfold Kommunerevisjon IKS (IØKR IKS), er et selskap etablert for å levere revisjonstjenester, til eierkommunene Aremark, Askim, Eidsberg, Hobøl, Marker, Rakkestad, Rømskog, Skiptvet, Spydeberg, Trøgstad og Våler. Selskapet har kontorsted i Rakkestad og vår adresse er Industriveien 6, 1890 Rakkestad.

Selskapet leverer regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll.

2 Ressurser

2.1 Stillingshjemler og samlet ressurs

Revisjonsselskapet har 11 årsverk. Det er for tiden 5 kvinner og 6 menn. Planlagt total ressurs for 2018 er:

Timer regnskapsrevisjon kommuner	totalt	6 850 timer
Timer forvaltningsrevisjon/selskapskontroll kommuner	totalt	5 255 timer
Timer fellesråd/sokn og selskaper	totalt	1 375 timer
Timer administrasjon/ledelse	totalt	1 340 timer
<u>Andre oppgaver blant ansatte</u>	<u>totalt</u>	<u>150 timer</u>
<u>Sum eksterne timer</u>	<u>totalt</u>	<u>14 970 timer</u>

Selskapet selv, og standardene vi arbeider etter, setter strenge krav til intern kvalitetskontroll, jfr. standarden ISQC-1. Begge fagområdene, forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon, har innarbeidet i sine planer, ressurser til intern kvalitetssikring. I tillegg timer til obligatorisk faglig oppdatering, reisetid ol.

2.2 Tidsressurser i Skiptvet kommune

Tidsressurs i Skiptvet kommune revisjonsåret 2018	
Revisjon av kommuneregnskapet	426 timer
<u>Forvaltningsrevisjon/selskapskontroll</u>	<u>327 timer</u>
<u>Totalt tid</u>	<u>753 timer</u>

2.3 Organisasjonskart

Se vedlegg 1 til dette dokument

2.4 Kompetanse

Revisjonsenheten har samlet kompetanse som dekker de lovpålagte oppgaver innen revisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Våre ansatte har utdanning innen revisjon, statsvitenskap, psykologi, samfunnsgeografi, spesialpedagogikk og økonomi. Alle ansatte innen forvaltningsrevisjon har kompetanse i generell og spesiell forvaltningsrett. Våre ansatte innehar samlet mange års real kompetanse innen offentlig revisjon. Oppdragsansvarlig revisor plikter å gjennomføre minst 105 timer med faglig ajourhold i løpet av hver 3-års periode. Øvrige ansatte skal i løpet av samme periode ha minst 63 timer til etter- eller videreutdanning.

2.5 Uavhengighet

KL § 79 og forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv. kap. 6 omhandler krav til revisors uavhengighet og objektivitet. Kravet til uavhengighet og objektivitet gjelder alle som foretar revisjon. Det påhviler derfor alle som utfører revisjon å foreta en løpende vurdering av sin uavhengighet. Bestemmelsene gjelder alle som utfører revisjon for kommunen.

Indre Østfold Kommunerevisjon IKS har etablert rutiner som sikre at alle ansatte har fokus på sin egen uavhengighet til de oppdrag som den enkelte reviderer. Selskapet har fokus på vår væremåte og oppførsel, som sikrer profesjonalitet og objektivitet opp mot våre oppdragsgivere. Det er etablert etiske retningslinjer og varslingsrutiner.

Uavhengigheten til oppdragsansvarlig revisors og de revisorer som arbeider opp mot Skiptvet kommune er vurdert og funnet i orden. Egenvurderingen av oppdragsansvarlig revisor (distriktsrevisor), legges frem for kontrollutvalget til behandling i 2018.

3 Arbeidsoppgaver

3.1 Kommunelovens bestemmelser

I kommunelovens § 78 heter det bl.a.

- Revisjon av kommunal og fylkeskommunal virksomhet skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk.
- Revisjonsarbeidet skal omfatte regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon.

Egne bestemmelser om selskapskontroll finner man i kommunelovens § 80.

3.2 Nærmere om revisjonens arbeidsoppgaver

Revisjonens arbeidsoppgaver kan kort oppsummeres slik:

- Regnskapsrevisjon
 - Vurdering av økonomisk intern kontroll
 - Regnskapsbekreftelse
 - Misligheter
- Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger, herunder:
 - Forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger,
 - Forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,
 - Regelverket etterleves,

- Forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,
- Beslutningsgrunnlaget fra administrasjon til de politiske organ samsvarer med offentlige utredningskrav,
- Resultatene i tjenesteproduksjon er i tråd med kommunestyrets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten
- Selskapskontroll:
 - Er et middel for å påse at forvaltningen av kommunens eierinteresser fungerer tilfredsstillende i henhold til kommunestyrets vedtak og forutsetninger og i henhold til aktuelle lover og regler.
- Eierskapskontroll:
 - Er å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, utøver myndigheten slik det er fastsatt i den aktuelle virksomhetsloven samt ivaretar kommunens interesser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.
- Representere i kontrollutvalg og kommunestyre.

3.3 Oversikt over tjenesteproduksjonen i IØKR

Spesifikasjon av tjenesteproduksjon, Se vedlegg 2.

4 OPPSUMMERING

Hovedressursene i vår tjenesteproduksjon er knyttet til de forutsetninger som ligger til grunn for vedtatt budsjett. Selskapet har til en hver tid fokus på effektiv ressursbruk og kostnadsbesparelser. Ressursbruken planlagt i dokumentene plan for forvaltningsrevisjon, overordnet revisjonsstrategi for regnskapsrevisjonen og plan for selskaps- og eierskapskontroll vil gjennom året være til faglige vurdering. Hvis spesielle forhold skulle oppstå vil omprioriteringer blir gjort innfor de ressurser som er planlagt, og iht til de faglige standarder som settes til vårt arbeid.

Rakkestad, 16. mai 2018

Rita Elnes
Distriktsrevisor

Rita Elnes
Distriktsrevisor

Svend-Harald Klavestad
Fagansvarlig regnskapsrevisor

Unni Torp
Regnskapsrevisor

Lene Eilertsen
Regnskapsrevisor

Inger Marie Karlsen-Moum
Regnskapsrevisor

Sabri Mousa
Regnskapsrevisor

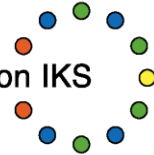
Jehona Rukiqi for Bjørn Karlsen
Regnskapsrevisor

Frank Willy Vindløv Larsen
Konst. fagansvarlig forvaltningsrevisor

Sten Morten Henningsmoen
Forvaltningsrevisor

Casper Støten
Forvaltningsrevisor

Anita Dahl Aannerød
Permisjon

Vedlegg 2

Oversikt over tjenesteleveranse IØKR IKS:

- 1. Regnskapsrevisjon - løpende revisjon og årsoppgjørrevisjon**
 - a. Revisjonsstrategi, kartlegging/testing intern kontroll og regnskapsbekreftelse
 - i. Lønnsområdet
 - ii. Innkjøpsområdet
 - iii. Driftsmiddelområdet (investeringer)
 - iv. Finansområdet
 - v. Overføringer
 - vi. Salgsområdet
 - vii. Likviditetsområdet
 - b. Evaluering og oppfølging
- 2. Forvaltningsrevisjon**
 - a. Overordnet analyse
 - b. Utarbeidelse av prosjektbeskrivelser
 - c. Revisjonsplan
 - d. Forvaltningsrevisjonsprosjekter
 - e. Oppfølgingsrapporter
 - f. Spørreundersøkelser (Questback)
 - g. Kurs/foredrag
- 3. Revisors uttalelse, attestasjon av prosjektregnskap - refusjonskrav**
 - a. Staten og andre instanser krever attestasjon av kommunens bruk av eksterne midler
- 4. Attestasjon av moms. kompensasjon**
 - a. Kommuner
 - b. Kirkelige fellesråd/menighetsråd
 - c. Interkommunale selskaper
 - d. Barnehager
- 5. Gjennomføring av selskaps-/eierskapskontroller**
 - a. Offentlig heleide AS og IKS i eierkommunene
- 6. Revisjon av andre regnskaper (egne retts-subjekter)**
 - a. Kirkelige fellesråd/menighetsråd
 - b. Interkommunale selskaper
 - c. Stiftelser
 - d. Fond
 - e. Legater

- f. Foreninger
- g. UI-regnskaper
- h. Interreg prosjekter

7. Rådgiving

8. Kurs

- a. Interne og eksterne kurs

9. Deltakelse i møter

- a. Den enkelte kommune – kontrollutvalg og kommune-/bystyre
- b. Samordningsforum – Fylkesmannen i Østfold
- c. Andre, på forespørsel
 - i. Rådmannsforum, Regionrådet ol.

Saksnr.: 2018/9819
Dokumentnr.: 6
Løpenr.: 138133/2018
Klassering: 510/127
Saksbehandler: Anita Rovedal

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kontrollutvalget Skiptvet	29.08.2018	18/17

Overordnet revisjonsstrategi

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

Overordnet revisjonsstrategi 2018 – Skiptvet kommune, tas til orientering

Rakkestad, 23.08.2018

Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

- Overordnet revisjonsstrategi 2018 Skiptvet kommune

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv FOR -2004-06-15-904
- Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner FOR – 06-15-905
- Revisjonsstandard ISA 300 og Revisjonsstandard ISA 315

Saksopplysninger

Revisor skal på bakgrunn av bestemmelser i lov, forskrift og anvendt revisjonsmetodikk planlegge revisjonsarbeidet slik at revisjonen blir utført på en effektiv og faglig sikker måte.

Overordnet revisjonsstrategi skal bidra til å sikre at:

- Viktige revisjonsområder blir satt i fokus (Risiko og vesentlighet)
- Mulige problemer / områder identifiseres så tidlig som mulig
- Det tilegnes tilstrekkelig kunnskap om kommunes virksomhet

Revisjonsstrategien beskriver type og omfang av revisjonshandlinger til de ulike revisjonsområdene. Handlingene utarbeides på grunnlag av revisors vurdering av risiko og vesentlighet. Revisjonen har vurdert det totale vesentlighetsnivået i kommunen til middels.

Selskapskontroll er flyttet fra regnskapsrevisjon til forvaltningsrevisjon. Totalt antall timer til regnskapsrevisjon i kommunen er for 2018 426 timer, en nedgang på 195 timer fra i fjor.

Planen gjelder fra 01.04.2018 til 31.03.2019.

Vurdering

Det vises til innhold og vurderinger i «*Overordnet revisjonsstrategi 2018 Skiptvet kommune*». Revisjonsstrategien anses å oppfylle kravene for sikre at obligatoriske oppgaver blir utført og for å kunne bekrefte regnskapet og avgi revisors beretning.

Revisjonen vil være til stede i møte og kan svare på eventuelle spørsmål fra utvalget.

***OVERORDNET
REVISJONSSTRATEGI
2018***

SKIPTVET KOMMUNE

INNHOLDSFORTEGNELSE:

1.	FORMÅL	3
2.	TIDSPERIODEN DEN OVERORDNEDE REVISJONSSTRATEGIEN OMFATTER	3
3.	KOMMUNENS INNDELING I ENHETER	3
4.	RESSURSER	4
4.1	Personellmessige ressurser	4
5.	ANALYTISK KONTROLL	4
6.	VURDERING AV RISIKO/VESENTLIGHET – PRIORITERINGER (GENERELL RISIKOANALYSE)	5
6.1	Generell risikoanalyse	6
6.2	Vesentlighet	9
7.	GENERELT TIL DE ULIKE REVISJONSOMRÅDER	10
7.1	LØNNSOMRÅDET	9
7.2	INNKJØPSOMRÅDET	11
7.3	INVESTETERINGS-/DRIFTSMIDDELOMRÅDET	11
7.4	FINANSOMRÅDET	13
7.5	OVERFØRINGSOMRÅDET	12
7.6	SALGSOMRÅDET	14
7.7	LIKVIDOMRÅDET	14
7.8	ÅRSOPPGJØR	143
7.9	ANNET	13
8.	BUDSJETT- OG VEDTAKSOPPFØLGING	15
9.	ATTESTASJONER	15
10.	OPPSUMMERING	14

1. FORMÅL

I henhold til ISA 300 "Planlegging av revisjon av et regnskap", skal kommunerevisor sikre at obligatoriske oppgaver blir utført og at arbeidet skjer på en måleffektiv og rasjonell måte. Med planlegging av revisjonen menes utarbeidelse av en overordnet revisjonsstrategi for oppdraget samt utarbeidelse av en revisjonsplan for å redusere revisjonsrisikoen til et akseptabelt nivå. Planleggingen skal omfatte alle oppdrag, enheter og områder, og bidra til at risikoområder blir avdekket så tidlig som mulig og viet nødvendig oppmerksomhet slik at det utføres effektive og rasjonelle revisjonshandlinger i tilstrekkelig omfang. Videre skal planleggingen bidra til å sikre de nødvendige ressurser og en god oppgavefordeling.

I henhold til ISA 315 "Identifisering og vurdering av risikoene for vesentlig feilinformasjon gjennom forståelse av enheten og dens omgivelser", må revisor ved revisjon av årsregnskap opparbeide seg en forståelse av kommunen og dens omgivelser, herunder kommunens interne kontroll, som er tilstrekkelig til å identifisere og vurdere risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller feil, og tilstrekkelig til å utforme og utføre videre revisjonshandlinger. For eksempel benytter revisor slik kunnskap ved vurdering av iboende risiko og kontrollrisiko.

Gjennom vurdering av risikoen for vesentlig feilinformasjon på regnskapsnivå (samlebegrep for iboende risiko og kontrollrisiko) gir revisor prioriteringer for disponering av ressursene for de enkelte revisjonsområder og enheter. Revisor skal påse at planleggingen sikrer at alle virksomheter revideres på en betryggende måte innenfor et planlagt og dokumentert intervall. Syklus/matrise for planlegging av revisjonsoppdraget kan benyttes til dette formålet.

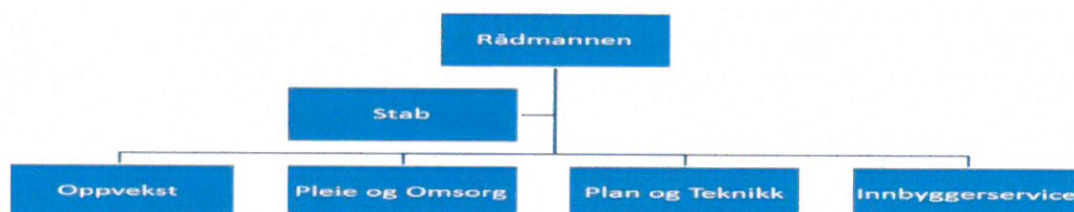
2. TIDSPERIODEN DEN OVERORDNEDE REVISJONSSTRATEGI

Planperioden er 1. april 2018 - 31. mars 2019.

3. KOMMUNENS INNDELING I ENHETER

Det er tatt utgangspunkt i den inndeling kommunen selv har gjort i sitt budsjett: (jf regnskapsskjema 1B)

- Fellesinntekter
- Politisk virksomhet
- Sentraladministrasjon
- Innbyggjerservice
- Oppvekst
- Pleie –og omsorg
- Plan, landbruk og teknikk

4. RESSURSER

4.1 Personneltmessige ressurser

- Jehona Rukiqi - Kontaktperson
- Rita Elnes - Distriktsrevisor
- Svend-Harald Klavestad, Unni Torp, Lene Eilertsen, Sabri Mousa og Inger Marie Karlsen-Moum, Pavel Makarov- Medarbeidere

Totalt antall timer 426

Ressursinnsatsen omfatter blant annet løpende revisjon, internkontroll, årsoppgjør, budsjettoppfølging, attestasjoner, intern kvalitetssikring, rådgivning og møter med klient, møter i kontrollutvalg og kommunestyre m.m.

Revisors ressurser og kvalifikasjoner:

Revisors ressurser og kvalifikasjoner er vurdert etter de krav som er satt i ISA 220. Etter vår gjennomgang er det vurdert at kapasitet mht. planlagte handlinger og nødvendige ressurser er tatt hensyn til i vårt rammeverk, og at kvalifikasjonene til våre medarbeidere blir opprettholdt gjennom faglig ajourhold og obligatoriske kurs. Dette gjør oss i stand til å utføre revisjonen av Skiptvet kommune på en faglig korrekt og god måte. For øvrig viser vi til dokumentene «*Oppdragsvurdering og Indre Østfold Kommunerevisjon IKS- Planlagte Ressurser og tidsforbruk 2018*».

Revisors uavhengighet og objektivitet:

KL § 79 og forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv. kap. 6 omhandler krav til revisors uavhengighet og objektivitet. Kravet til uavhengighet og objektivitet gjelder alle som foretar revisjon. Det påhviler derfor alle som utfører revisjon å foreta en løpende vurdering av sin uavhengighet. Bestemmelsene gjelder alle som utfører revisjon for kommunen.

I følge revisjonsforskriften § 15 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Krav til uavhengighet og objektivitet gjelder også for revisors medarbeidere, men det er kun oppdragsansvarlige revisorer som plikter å legge fram en skriftlig vurdering for kontrollutvalget.

Uavhengigheten og objektiviteten til de revisorer som benyttes i Skiptvet kommune er vurdert og funnet i orden.

Indre Østfold Kommunerevisjon IKS har etablert rutiner som sikrer at alle ansatte har fokus på sin egen uavhengighet til de oppdrag som den enkelte reviderer. Selskapet har fokus på vår væremåte og oppførsel, som sikrer profesjonalitet og objektivitet opp mot våre oppdragsgivere. Det er etablert etiske retningslinjer og varslingsrutiner.

5. ANALYTISK KONTROLL

Revisor må tidlig i revisjonsprosessen foreta en systematisk gjennomgang og analyse av sine kunnskaper og sin dokumentasjon. Bruk av analytiske kontrollhandlinger kan indikere forhold i kommunen som revisor ikke var klar over og som vil bidra til å vurdere risikoene for vesentlig feilinformasjon, slik at revisor kan fastsette typen, tidspunkt for utførelse og omfanget av ytterligere revisjonshandlinger, jf. ISA 520 - Analytiske kontrollhandlinger. På analytiske kontrollhandlinger anvendt som risikovurderingshandlinger benyttes det både økonomiske og ikke-økonomisk informasjon. Eksempel på slik informasjon:

Økonomisk informasjon:

- Budsjettet for det aktuelle år
- Inneværende års regnskap, så langt det er ført
- Økonomiplan
- Forrige års regnskap og budsjett
- Økonomiske oversikter i andre dokumenter (eks. i årsberetningen)
- Diverse Kostra-tall

Ikke-økonomisk informasjon:

- Årsberetninger
- Diverse plandokumenter
- Saksfremlegg og vedtak i politiske organer
- Nye lover, forskrifter, reglementer og lignende
- Dokumentasjon om fratreden og tiltreden i sentrale stillinger

Basert på informasjon fra disse og andre relevante kilder kan revisor tidlig bli oppmerksom på tegn til uheldig økonomisk utvikling, påfallende budsjettavvik, mulige rettsvister osv. Videre kan opplysningene gi grunnlag for å identifisere og beskrive risikoforhold. Den målbevisste analysen av slike forhold vil være av stor nytte i den generelle risikovurderingen.

6. VURDERING AV RISIKO/VESENTLIGHET – PRIORITERINGER (Generell risikoanalyse)

Vurderingene skal foretas med utgangspunkt i tidligere erfaringer med regnskapsmessige feil og en vurdering av den interne kontrollen basert på dens fem bestanddeler/komponenter; 1) kontrollmiljø, 2) risikovurderinger, 3) kontrolltiltak, 4) informasjon og 5) overvåking.

Et viktig prinsipp i internkontrollen er at nytten av kontrollen skal avveies mot kostnaden ved å gjennomføre den. Nesten enhver handling innebærer en risiko. Hensikten med den interne kontrollen er ikke nødvendigvis å unngå alle risikoer, men å begrense dem til et nivå som er akseptabelt/økonomisk forsvarlig.

Det finnes ikke noen fasit på god intern kontroll. Revisor må derfor ha gode kunnskaper og erfaring for å kunne vurdere den enkelte kommunes interne kontroll. Revisor må skaffe seg tilstrekkelig kjennskap til kontrollmiljøet til å kunne vurdere ledelsens holdninger til, oppmerksomhet på og handlinger vedrørende internkontroll og dens betydning for virksomheten. Revisor har som regel et klart inntrykk av kontrollmiljøet, basert på erfaringer fra tidligere års revisjon og ledelsens reaksjoner på kontrollmessige problemer som revisor har avdekket og påpekt. Det vil ofte være tilstrekkelig å undersøke om det har vært endringer i kontrollmiljøet og i ledelsen og følge opp med samtaler med eventuelt nye personer i ledelsen for å kartlegge deres holdninger.

Det går ikke noe klart skille mellom regnskapssystemet, kontrollmiljøet og kontrolltiltakene, og gjennom arbeidet med å skaffe seg kjennskap til regnskapssystemet og kontrollmiljøet vil revisor som oftest ha fått en relativt god oversikt over kontrolltiltakene. Det skyldes at mange av kontrolltiltakene er integrert i regnskapssystemet, og at en rekke kontrolltiltak som regel blir beskrevet for revisor under kartleggingen av kontrollmiljøet. Resultatet av kartlegging og vurdering av internkontrollen vil indikere nivået på kontrollrisikoen, som igjen får konsekvens for revisjonsmessig angrepsvinkel.

6.1 Generell risikoanalyse

De viktigste grunnlagene for den generelle risikovurderingen vil være revisors allmenne kunnskaper om oppdraget, analysen som allerede er gjennomført (se avsnitt 5) og erfaringene fra tidligere års revisjon. I henhold til ISA 315-”Identifisering og vurdering av risikoene for vesentlig feilinformasjon gjennom forståelse av enheten og dens omgivelser”, må revisor opparbeide seg en forståelse av kommunen og dens omgivelser. Herunder kommunens interne kontroll, som er tilstrekkelig til å identifisere og vurdere risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten skyldes misligheter eller feil, og tilstrekkelig til å utforme og utføre videre revisjonshandlinger. Revisor må også skaffe seg tilstrekkelig kjennskap til regnskaps- og internkontrollsystemene til å kunne planlegge revisjonen og utvikle en effektiv revisjonsmessig angrepsvinkel. Revisor må anvende profesjonelt skjønn for å vurdere revisjonsrisikoen og for å utforme revisjonshandlinger som sikrer at den reduseres til et akseptabelt nivå.

Risikofaktorer	Revisjonens vurdering	Konklusjon Høy/ Middels/Lav risiko
Politisk og administrativ styring Eks. - Organisering - Rutinebeskrivelser - Arbeidsdeling - Intern opplæring - Personalpolitikk	<p>Skiptvet kommune administreres av en rådmann. Det har ikke vært endringer i organisasjonen i 2018. Kommunen er fra 1 oktober 2014 organisert med 4 virksomheter og en sentraladministrasjon. Oppvekst, Pleie og omsorg, Plan og teknikk og Innbyggjerservice og stab.</p> <p>Sentraladministrasjonen består av regnskap, lønn, personal, politisk sekretariat, sentralarkiv, lege og fysioterapitjenester. Staben ledes av Kommunesjef/rådmannens stedfortreder /økonomisjef.</p> <p>Staben gir tjenester både overfor politikere, innbyggere og overfor de øvrige virksomhetene i kommunen.</p> <p>Den viktigste endringer er at all aktivitet og tjenester vedrørende barn og unge er samlet i virksomheten Oppvekst samt at all innbyggerkontakt utenom tjenesteyting er samlet i virksomheten Innbyggjerservice som også er overtatt oppgaver fra sentraladministrasjonen.</p> <p>Skiptvet er en liten kommune med arbeidsdeling på de områder hvor det faller naturlig.</p> <p>Det er utarbeidet rutiner der det er hensiktsmessig, men ikke alle foreligger skriftlig. Rutinene krever kontinuerlig oppdatering og oppfølging.</p>	Middels/lav

	<p>Skiptvet kommune har bestemt å være en selvstendig kommune. Det ble omtalt i økonomiplanen 2018-2021 at frivillige små kommuner må forvente vesentlig strammere rammer siden regjeringen ønsker å ``motivere`` for fortsatt kommunesammenslåing.</p>	
<p>Sentrale personer Eks. - Stabilitet/Gjennomtrekk - Kompetanse - Samarbeidsvilje - Erfaring - Holdninger til internkontroll/tidsfrister</p>	<p>Det er god stabilitet når det gjelder nøkkelpersoner i sentrale stillinger i kommunen. Skatteoppkreverfunksjonen er ivaretatt i et samarbeid mellom Askim og Skiptvet.</p> <p>Prosjektleder ansatt fra 2017 i 100% stilling for IKT. Prosjektleder jobber 50 % med kommunens datasystemer og 50 % fibernettsprosjektet.</p> <p>Funksjonene anses noe sårbare med hensyn til fravær, da de er få medarbeidere.</p> <p>Revisors oppfatning er at sentrale personer viser god samarbeidsvilje og har bred erfaring innen sitt fagfelt.</p> <p>Revisors erfaring er at kommunen har gode kunnskaper om regnskapsregler, og at samarbeidet med revisjonen fungerer godt.</p>	Middels
<p>Aktiviteter og institusjoner Eks. - Omfanget av virksomheter - Spesielle akt./inst. - Nye aktiviteter/inst.</p>	<p>Kommunen ivaretar alle ordinære kommunale aktiviteter.</p> <p>Kommunen har budsjettetert med investeringer i anleggsmidler i 2018 på kr 25 900 000. Investeringene gjelder blant annet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utbygging av skolene med uteområder • Trafikksikring kirkelund skole kr 1,6 mill. • Trafikksikringsarbeid og utbygging av Vestgård skole med blant annet lærerarbeidsplasser med kr 6 mill • Innkjøp av datautstyr i skoler og barnehager med kr 500 000. • Utskifting av alle trygghetsalarmer hos 	Middels

	<p>hjemmeboende og installere nytt pasientvarslingssystem på Sollia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opparbeidelse av hele Brekke Vest boligfelt, kr 5,5 mill. Tomtene er lagt ut for salg. • Ny avløp i gang –og sykkelvei. • Utredning av nytt vanntårn og ny vannledning i ny gang –og sykkelvei. • Bygging av gang –og sykkelvei langs Fv. 115. • Skiftning av sørveggen og vinduer på trygdebolig Sollia 2 med 9 leiligheter. <p>Kommunen har budsjettert med at det tas opp lån til investeringer med kr 9 950 000,- for 2018.</p>	
<p>Regnskapsopplegg Eks.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regnskapssystem - Rapporteringssystem - Bruk av undersystemer - Sentral/desentral føring 	<p>Skiptvet kommune bruker økonomisystemet Enterprise fra Visma. Dette er et godt fungerende lønns- og regnskapssystem med integrert HRM og fakturering. Fakturaer scannes direkte inn i systemet. Den integrerte anleggsmodulen i systemet benyttes dessuten.</p> <p>Elektroniske timelister og reiseregninger benyttes i noen grad med tilhørende undersystemer.</p> <p>Skiptvet vil f.o.m ha selvstendig ansvar overfor telefoni og datasystemene da kommunen er meldt ut av LØK i 2018. Fokuset i 2018 vil være på å ta i bruk IKT systemene for effektivisering og kvalitetsheving.</p>	Middels/lav
<p>Kommunens økonomiske stilling Eks.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Soliditet - Finansiering - Likviditet - Budsjett disiplin/ kontroll - Risikobetonte engasjement - Måloppnåelse - Tidligere års oppdagede feil 	<p>Kommunens netto driftsresultat for 2017 er kr 2 313 400,- noe som gir en driftsmargin på (0,82 %). Netto driftsresultatet er under målet som er anbefalt fra Kommunal- og regionaldepartement på 2 %.</p> <p>Kommunen hadde i 2017 et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 10,455 325,99,-.</p> <p>Vedtatt budsjett for 2018 er basert på «Økonomiplan og handlingsplan 2018-2020». Rådmannen følger i budsjettet opp dreining av</p>	Middels

	<p>kommunens ressursbruk i retning av mer forebyggende eller tidlig innsats. Kommunen tar på alvor at inntektssiden i årene fremover vil kunne være under press.</p> <p>Det ble avgitt en normal revisors beretning for 2017.</p> <p>Budsjettrapporteringen er tilfredsstillende.</p> <p>For en helhetlig økonomisk analyse av kommunen vises det til rådmannens årsberetning for 2017 og budsjett 2018.</p>	
<p>Eksterne rammebetingelser og forhold Eks:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lover forskrifter og endringer i disse - Viktige forbindelser, prosjekter ol. - Oppmerksomhet fra media - Andre eksterne forhold som påvirker kommunens virksomhet 	<p>Kommuneloven med tilhørende lover og forskrifter. Ny kommunelov er vedtatt i juni 2018. Standarder og uttalelser jf. GKRS.</p> <p>Nasjonale budsjetter og styringssignaler jf. inntektssystem for kommuner og fylkeskommuner.</p> <p>Det er ikke gitt signaler om vesentlige endringer med hensyn til kommunens økonomi og rammebetingelser for 2018, men med den forestående kommunereformen kan det forventes endringer i årene som kommer. På lengre sikt kan også andre faktorer påvirke inntektsbildet for Skiptvet kommune.</p> <p>Når det gjelder kommunale samarbeid for Skiptvet kommune, må det i kommende år forventes at det kan skje strukturelle endringer siden flere av kommunene det samarbeides med har vedtatt å slå seg sammen.</p> <p>De viktigste eksterne forhold som påvirker kommunen kan oppsummeres slik:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etterlevelse av regler knyttet til offentlige anskaffelser hvor brudd kan få vesentlige konsekvenser, må naturligvis være et fokusområde. - Endring i inntektssystemet for kommunene, herunder vektlegging av de forskjellige kostnadsnøklerne 	<p>Middels/lav</p>

	<p>som ligger til grunn for fordelingen av kommunens inntekter.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Demografien i kommunen er under stadig endring. - Kommunereformen, herunder overføring av oppgaver til kommunene. <p>Revisjonen er ikke kjent med spesielle saker i og eller press fra media, knyttet til forhold som kan medføre risiko for feilinformasjon i kommuneregnskapet.</p>	
--	--	--

Ved fastsettelse av total vesentlighetsnivå (høyt, middels eller lavt, eventuelt et sted på en skala mellom disse nivåene), legger revisor vekt på alle forhold som kan tenkes å påvirke brukernes behov for et mest mulig korrekt regnskap. Forhold som alltid vil være av betydning er kommunens økonomi og likviditet, og hvilke investeringsplaner kommunen har. Sammenhengen mellom vesentlighet og revisjonsrisiko er at jo høyere vesentlighetsgrensen er, jo lavere er revisjonsrisikoen, og vice versa.

Basert på tidligere års erfaring, informasjon fra økonomisk informasjon, ikke-økonomisk informasjon og andre relevante kilder, har revisor vurdert det totale vesentlighetsnivået til **middels**.

6.2 Vesentlighet

Informasjonen er vesentlig hvis feil i eller utelatelse av informasjonen kan påvirke økonomiske beslutninger som treffes av brukerne på grunnlag av regnskapet. Vesentlighet avhenger av størrelsen av regnskapsposten eller feilen, sett i forhold til omstendighetene rundt utelatelsen eller feilen jfr. ISA 320 pkt. 3. Hva som er vesentlig avgjøres ut fra en konkret vurdering av hvor store feil eller utelatelser som kan tåles før noen vil foreta en økonomisk disposisjon som er annerledes enn den ville vært om regnskapet ikke hadde vært beheftet med disse feilene/utelatelsene. Feil eller mangler som samlet fører til at det skapes et åpenbart uriktig inntrykk av den offentlige virksomhetens stilling, likvider og resultater, skal alltid anses som vesentlige.

Vurdering av hva som er vesentlig er gjenstand for profesjonelt skjønn jfr. ISA 320 pkt. 4.

7. GENERELT TIL DE ULIKE REVISJONSOMRÅDER

På de revisjonsområder hvor det er identifisert klare interne kontrollpunkter, eller hvor slike i løpet av revisjonsåret blir identifisert, og hvor det forefinnes skriftlige rutiner, vil revisjonen foreta systemkontroller (testing av den interne kontrollen).

Alle områders balanseavhengige poster må gjennomgås, i tillegg til en generell gjennomgang av balansen.

ISA 500 omhandler revisjonsbevis. Dette betyr at revisor må innhente tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for å kunne trekke konklusjoner som grunnlag for revisors beretning. Når revisjonsbevis innhentes ved substanskontroller, må revisor vurdere tilstrekkeligheten og hensiktsmessigheten av bevisene sammen med bevis fra systemtester, for å underbygge regnskapspåstandene.

Regnskapspåstandene kan kategoriseres på følgende måte:

- a) Påstander om transaksjonsklasser og hendelser i perioden som revideres:
 - i. Gyldighet

- ii. Fullstendighet
- iii. Nøyaktighet
- iv. Periodisering
- v. Klassifisering

b) Påstander om kontosaldoer ved regnskapsperiodens slutt:

- i. Eksistens
- ii. Rettigheter og forpliktelser
- iii. Fullstendighet
- iv. Verdsettelse og fordeling

c) Påstander og presentasjon og innhold:

- i. Gyldighet og rettigheter og forpliktelser
- ii. Fullstendighet
- iii. Klassifisering og forståelighet
- iv. Nøyaktighet og verdsettelse

Alle standard revisjonsplaner (tidligere revisjonsprogram) ivaretar at alle påstander dekkes.

7.1 LØNNSOMRÅDET

Aktuelle kontroller/kontrollområder

Balanseposter, transaksjoner og tilleggsopplysninger ved blant lønn (fast og variabel), sykelønnsrefusjon, reiseutgifter og pensjon.

Premisser og grunnlag for revisors vurdering og arbeid på lønnsområdet i revisjonsåret er; avdekke svakheter/styrker frem til nå - generelle risikoer for området og områdets vesentlighet.

Lønn og lønnsavhengige poster er budsjettert for 2018 med kr 200 718 500,- og utgjør 61 % av kommunens totale driftsutgifter. Arbeidet som er planlagt vil være en naturlig oppfølging av tidligere utført arbeid når det gjelder regnskapsrettet revisjon og revisjon av internkontrollen (kartlegging og testing), samt nye innfallsvinkler.

Premisser og grunnlag for revisors vurdering og arbeid på lønnsområdet i revisjonsåret er; Avdekke svakheter/ styrke frem til nå –generelle risiko for området og områdets vesentlighet.

Revisjonens erfaring er at lønssystemet fungerer bra og er oppdatert med hensyn til lov- endringer som for eksempel A-ordningen.

Kommunen benytter lønssystemet Visma Enterprise og HRM og har direkte overvelt til kommunens regnskapssystem. Elektroniske timelister reiseregninger medfører at fokus i hovedsak er kartlegging og testing av rutiner. Resultatet av slike handlinger vil være avgjørende for hvor stor detaljkontroll som er nødvendig å gjennomføre, for å oppnå betryggende sikkerhet for at regnskapet ikke inneholder vesentlige feil eller mangler.

Variable lønn er fremdeles det området hvor revisor finner flest avvik, og dette området vil dermed være et fokusområde i år.

Anslått tidsforbruk:

Ressursbehov for revisjon på området er anslått til 48 timer for 2018.

7.2 INNKJØPSOMRÅDET

Aktuelle kontroller/kontrollområder

Balanseposter, transaksjoner og tilleggsopplysninger ved blant annet kjøp av varer og tjenester som inngår i/erstatte kommunal tjenesteproduksjon og merverdiavgift.

Med unntak av lønnsområdet, er det innkjøpsområdet som utgjør den største delen av kommunens driftsutgifter. Summen av postene på området er budsjettert med kr 64 746 300,- for 2018. Bilagsmassen er relativt stor og det finnes flere kilder til feil.

Handlinger på innkjøpsområdet, spesielt bilagsrevisjon, må sees i sammenheng med de handlingene som blir utført vedrørende merverdiavgiftskompensasjon, og handlinger planlagt på investerings- og driftsmiddelområdet.

Videre er det spesielt viktig å ha gode innkjøpsrutiner og fakturakontroll (bl.a. attestasjon/anvisning) All aktivitet knyttet til innkjøp og anskaffelser i kommunen bør utføres i tråd med det til enhver tid gjeldende lovverk, samt de reglement og instruksjoner som regulerer anskaffelsesvirksomheten i det offentlige. Det vises i denne forbindelse blant annet til lov og forskrift om offentlige anskaffelser. I tillegg bør kommunens interne prosedyrer og rutinebeskrivelser som bygger på ovennevnte lov og regelverk følges for alle innkjøp og anskaffelser.

I revisjonshandlinger for 2018 vil det legges betydelig vekt på oppfølging av nødvendige dokumentasjoner i henhold til Lov om offentlig anskaffelser. I tillegg vil kommunens rammeavtaler som er inngått følges opp direkte.

Kommunene er pålagt å følge bokføringsloven. Revisor vil derfor i stor grad kontrollere at krav til bilag og dokumentasjon vedrørende denne lov følges.

Anslått tidsforbruk:

Ressursbehov for revisjon på området er anslått til 38 timer for 2018.

7.3 INVESTERINGS-/DRIFTSMIDDELOMRÅDET

Aktuelle kontroller/kontrollområder

Balanseposter, transaksjoner og tilleggsopplysninger ved blant annet investeringer i/avhendelser av varige driftsmidler og avskrivninger.

Skiptvet kommune har for 2018 budsjettert investeringer i anleggsmidler for kr 25 900 000,-. Investeringsregnskapet kan være gjenstand for store investeringer fra år til år. Investeringer som er vedtatt i økonomiplanen, kan bli gjennomført over flere budsjetter. Dette medfører at det utføres en aktiv budsjettjustering av investeringsregnskapet.

De krav som er beskrevet under innkjøpsområdet til gode rutiner, gjelder også for investerings- og driftsmiddelområdet. Viktige elementer er bruk av prosjektnummer på alle transaksjoner knyttet til investeringer og både en administrativt og politisk avslutning av prosjektene.

Investeringene i 2018 gjelder blant annet utvidelse av kirkegård; Utbygging av skoler med uteområder, trafikksikring og lærerarbeidsplasser, innkjøp av datautstyr i skoler og barnehager, trygghetsalarmer og pasientvarslingssystem på Sollia, opparbeidelse av Brekke Vest boligfelt, ny gang –og sykkelvei, utredning av nytt vanntårn og ny vannledning og skiftning av vegg og vinduer på Sollia. Kommunen har budsjettert at det tas opp lån til investeringer med kr 9 950 000.

De krav som er beskrevet under innkjøpsområdet til å følge gjeldende regelverk og ha gode rutiner, gjelder også for investerings- og driftsmiddelområdet.

I revisjonshandlinger for 2017 vil det legges vekt på oppfølging av de planlagte investeringer med hensyn til budsjetttramme og nødvendige dokumentasjoner i henhold til Lov om offentlige anskaffelser.

Handlinger på området, må på lik linje med innkjøpsområdet, sees i sammenheng med handlinger som blir utført vedrørende merverdiavgiftskompensasjonsordningen.

Anslått tidsforbruk:

Ressursbehov for revisjon på området er anslått til 38 timer for 2017.

7.4 FINANSOMRÅDET

Aktuelle kontroller/kontrollområder

Balanseposter, transaksjoner og tilleggsopplysninger ved blant annet finansielle plasseringer, aksjer og andeler, utlån, innlån, garantier og interne finansieringstransaksjoner.

Budsjetterte finansutgifter for 2018 utgjør kr 9 748 000,- eksklusiv avskrivninger.

Budsjetterte finansinntekter for 2018 utgjør kr 675 000,- eksklusiv avskrivninger.

Kommunen har budsjettert med at det tas opp lån til investeringer med kr 9 950 000,- for 2018.

Ressursinnsatsen på finansområdet legges i hovedsak til årsoppgjøret. Kommunens finansielle plasseringer/ innlån, samt rapportering i henhold til vedtatt finansreglement vil være gjenstand for løpende oppføring. Det vil også være fokus på budsjettoppføring med tilhørende finansiering av kommunens investeringer og vil løpende følges opp.

Kommunen vedtar nytt finansreglement i 2017 etter ny «Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning» som trådte i kraft 01.01.2017.

Anslått tidsforbruk:

Ressursbehov for revisjon på området er anslått til 26 timer for 2018

7.5 OVERFØRINGSOMRÅDET

Aktuelle kontroller/kontrollområder

Balanseposter, transaksjoner og tilleggsopplysninger ved blant annet utlån (sosiale utlån), overføringer med krav til motytelse (refusjoner) og overføringer til/fra staten, kommuner og andre.

Beløpsmessig er overføringsområdet et meget stort område. Dette skyldes blant annet store overføringer fra staten og inntekts- og formueskatt som er kommunens hovedinntektskilde. Overføringene skjer gjerne jevnlig og er gjerne beløpsmessig store. Dette gjør at ressursinnsatsen vil være noe begrenset sett i forhold til områdets størrelse.

Budsjetterte overføringsutgifter for 2018 utgjør kr 15 789 600,-, mens overføringsinntekter er budsjettert med kr 253 303 600,-

Strategien for 2018 er å kontrollere de vesentligste postene av overføringsutgifter i kommunens regnskap.

Anslått tidsforbruk:

Ressursbehov for revisjon på området er anslått til 31 timer for 2018.

7.6 SALGSOMRÅDET

Aktuelle kontroller/kontrollområder

Balanseposter, transaksjoner og tilleggsopplysninger ved blant annet salg (avg.pl. gebyrer, brukerbetaling, billettinntekter, husleie m.m.) og intern salg.

Det er budsjettet med kr 37 969 800,- i salgsinntekter i Skiptvet kommune for 2018. Salgsområdet inneholder relativt mange og forskjellige inntekter som krever ulik behandling. Feil i innlagte/ registrerte grunnlagsdata i kommunens faktureringsystem kan medføre vesentlige feil.

Revisjonshandlinger i 2018 vil være en videre testing av våre kartlegging fra i fjor av rutiner innen fakturering av kommunale avgifter.

Anslått tidsforbruk:

Ressursbehov for revisjon på området er anslått til 31 timer for 2018.

7.7 LIKVIDOMRÅDET

Aktuelle kontroller/kontrollområder

Balanseposter, transaksjoner og tilleggsopplysninger ved blant annet inn- og utbetalinger over kasse og bank.

I forbindelse med revisjon av kommunens likvide midler vil kassetellinger og avstemming av bankkonti bli utført. Det er en viss grad av risiko forbundet med likvide midler og vesentlighetsgrensen må settes lavt fordi enhver beløpsstørrelse som er feil på dette området er vesentlig.

Anslått tidsforbruk:

Ressursbehov for revisjon på området er anslått til 8 timer for 2018.

7.8 ÅRSOPPGJØR

Aktuelle kontroller/kontrollområder

Sammenfattende kontroller, årsavslutningsposter, analytiske kontroller, budsjettkontroller, regnskapsanalyse og totalavstemming. Videre skal revisor gjennomgå og vurdere om rådmannens årsberetning er i overensstemmelse med avlagt årsregnskap.

Frist for avleggelse av kommunens årsregnskap er 15. februar, og denne oppgaven påbegynnes når dette er oversendt revisjonen. I denne fasen skal revisor sammenfatte resultatene av de kontroller som er foretatt i løpet av året, samt foreta eventuelle tilleggs kontroller for å vurdere hvorvidt det avlagte regnskapet gir et korrekt inntrykk av kommunens økonomiske stilling og resultat.

Selvkostberetninger på VAR-området (direkte, indirekte og kapitalutgifter), samt prissetting av andre kommunale betalingstjenester vil være et kontrollpunkt under årsoppgjøret.

Anslått tidsforbruk:

Ressursbehov for revisjon på området er anslått til 130 timer for 2018.

7.9 ANNET

Som beskrevet innledningsvis i dokumentet omfatter ressursinnsatsen arbeid knyttet til og deltagelse i kontrollutvalgs- og kommunestyremøter mv.

Ressursinnsatsen omfatter også arbeid av områdeovergripende art, herunder planlegging av oppdraget, kartlegging av kommunens organisering, risikoområder, løpende kartlegging av politiske saker som har betydning for revisjonen av regnskapet og intern kvalitetssikring i henhold til standard ISQC-1.

Ressursbehovet er anslått til 29 timer for 2018.

8. BUDSJETT- OG VEDTAKSOPPFØLGING

Aktuelle kontroller/kontrollområder:

Formelle sider ved budsjettvedtaket, lovbestemt rapportering, at disposisjoner samsvarer med lover og bestemmelser og at vedtak blir etterlevd.

I følge forskrift om revisjon i kommuner mv. § 3 skal revisor skal se etter at beløpene i kommunens årsregnskap stemmer med regulert budsjett slik det fremstår etter gyldige vedtak/endringer fattet på riktig beslutningsnivå.

Målsettingene for vedtaks kontroll er å se etter at vesentlige økonomiske disposisjoner ikke strider mot lov, forskrift, regelverk eller vedtak og at vedtak angående økonomiforvaltning, regnskap og budsjett blir etterlevd og iverksatt.

Anslått tidsforbruk:

Ressursbehov for revisjon på området er anslått til 21 timer for 2018.

9. ATTESTASJONER

Det er et økende krav om uavhengig revisorkontroll av kommunens bruk av statlige midler. Slike kontroller krever egen planlegging og egne handlinger, for å bekrefte kontrollpunkter og avgi særskilt revisorrapport.

Slike attestasjonsoppdrag gjennomføres etter standarden ISRS 4400, Avtalte kontrollhandlinger. Det attesteres på tilskudd vedr. ressurskrevende helsetjenester, rapportering av psykisk utviklingshemming, drift av helsetjenesten i fengsel, fengselsbiblioteket, den kulturelle skolesekken, kommunalt rusarbeid m.m.

Revisjonen gjennomfører kontroller for å bekrefte kommunes krav om merverdiavgiftskompensasjon hver termin, dvs. 6 ganger i året. Revisjonen er ansvarlig for å sende kompensasjonskravet via Altinn, på vegne av våre oppdragsgivere.

Disse kravene gjennomføres etter god revisjonsskikk og ISA 800 "Særlige hensyn ved revisjon av regnskaper utarbeidet i samsvar med rammeverk med spesielle formål". En revisjon etter ISA 800 innebærer at revisor bekrefter at regnskapet er riktig med høy grad av sikkerhet.

Revisjonen tar høyde for i sin planlegging at omfanget av slike attestasjonskrav er økende.

Anslått tidsforbruk:

Ressursbehov for revisjon på området er anslått til 65 timer for 2018.

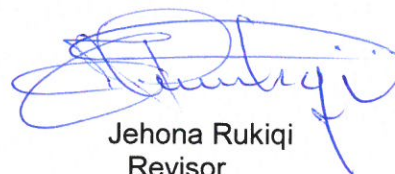
10. OPPSUMMERING

Den overordnede revisjonsstrategien og revisjonsplanene vil gjennom året være til kontinuerlig vurdering etter hvert som revisjonen utføres. Hvis spesielle forhold skulle oppstå i løpet av året, vil det være muligheter for at det blir visse omprioriteringer i denne planen. Dette vil også være tilfelle dersom noen av de planlagte kontrollene viser seg lite hensiktsmessig å gjennomføre.

Rakkestad, 16.08.2018

Rita Elnes
Distriktsrevisor

Jehona Rukiqi
Revisor

Saksnr.: 2018/9819
Dokumentnr.: 7
Løpenr.: 164409/2018
Klassering: 510/127
Saksbehandler: Ida Bremnes Haaby

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Skiptvet	Møtedato 29.08.2018	Utvalgssaksnr. 18/18
---	------------------------	-------------------------

Revisjonsplan forvaltningsrevisjon 2019-2020

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Etter kontrollutvalgets vurdering bør det gjennomføres forvaltningsrevisjon innenfor følgende områder i perioden 2019 – 2020:

- **Vedtast av kontrollutvalget i møtet. Forslag til aktuelle prosjekter/områder går fram av «Overordnet analyse» (Vedlegg 1)**

Kontrollutvalgets forslag til prioriteringer legges inn i «Revisjonsplan - Forvaltningsrevisjon 2019-2020» og innstillingen sendes kommunestyret.

2. Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret:

- a) «Revisjonsplan - Forvaltningsrevisjon 2019-2020» vedtas.
- b) Kontrollutvalget får fullmakt til å foreta nærmere planlegging av forvaltningsrevisjonen, herunder vedta de enkelte prosjektbeskrivelsene og inngå avtaler om gjennomføringen med revisjonen.
- c) Kontrollutvalget sender forvaltningsrevisjonsrapporter til kommunestyret fortløpende.
- d) Kommunestyret delegerer til kontrollutvalget å vurdere eventuelle behov for endringer i planen i planperioden.

Rakkestad, 20.08.2018

Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

- Utkast til *Revisjonsplan – Forvaltningsrevisjon Skiptvet kommune 2019-2020*
- Overordnet analyse 2019-2020 Skiptvet kommune

Saksopplysninger

Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner §9 slår fast at *"Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon i samsvar med bestemmelsene i dette kapitlet"*.

Videre pålegger samme forskrift i § 10 at kontrollutvalget skal *"minst en gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegeres til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden. Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter"*.

Det er i utkastet til plan lagt opp til at det avholdes to prosjekter i Skiptvet kommune i kommende toårsperiode. Det er avsatt 654 timer til forvaltningsrevisjon i planperioden. Rammen for tidsbruk er på et noe lavere nivå enn de siste årene (I Revisjonsplan 2017-2018 er det avsatt 752 timer). Tidsbruk på de enkelte forvaltningsrevisjonsprosjekter vil variere, men erfaringsmessig ligger gjennomsnittlig tidsbruk for en forvaltningsrevisjonsrapport på ca. 300 timer. Revisjonen skriver om timerressursene at: *«Dette er timer til overordnet analyse, plan for forvaltningsrevisjon, utarbeidelse av prosjektbeskrivelser, gjennomføring av forvaltningsrevisjonsprosjekter og gjennomføring av oppfølging av forvaltningsrevisjonsprosjektene og selskapskontroller. I disse timene ligger også behandling i kontrollutvalg og kommunestyret»*.

Overordnet analyse, sammen med kontrollutvalgets egne vurderinger, danner grunnlaget for valg av områder i kommunen som skal ha forvaltningsrevisjon. Indre Østfold kommunerevisjon har gjennomført en overordnet analyse for å finne fram til aktuelle tema (vedlegg 1).

Revisjonen har kommet fram til fem områder som er særlig relevante for forvaltningsrevisjon:

- **Kommuneplanarbeid/byggesaksbehandling**
- **Vedlikehold av kommunale veier**
- **Vann og avløp**
- **Boligsosiale tjenester/økonomisk sosialhjelp**
- **IKT-sikkerhet og personvern**

Revisjonens vurdering av aktuelle områder dannes på bakgrunn av analyse av KOSTRA-tall, spørreundersøkelse til kommunens ledergruppe, folkevalgte og kontrollutvalgets medlemmer, samt revisjonens egne erfaringer og tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner og oppfølgingsrapporter.

Forslaget til plan som legges fram for kontrollutvalget i møtet 29.08.2018 er ikke fullstendig ettersom overordnet analyse behandles i samme sak. Den endelige planen må derfor utarbeides i møtet og sendes videre til behandling i kommunestyret hvor den endelig vedtas. Det er opp til kommunestyret eventuelt å gjøre endringer i planen etter innstillingen fra kontrollutvalget.

Det er verdt å presisere at temaene som velges inntatt i planen er basert på en overordnet undersøkelse og i stor grad viser signaler og innspill. Før det igangsettes forvaltningsrevisjonsprosjekter vil kontrollutvalget få forelagt en prosjektbeskrivelse fra revisjonen, der status omkring temaet blir nærmere beskrevet og endelig formål og problemstillinger bestemt.

Denne planen for forvaltningsrevisjon omhandler ikke selskapskontroll eller forvaltningsrevisjon i selskaper. Dette inngår i plan for selskapskontroll 2017-2020.

For inneværende revisjonsplan (2017-2018) gjenstår følgende prosjekt, som skal legges fram for kontrollutvalget i løpet av 2018-2019:

- Pleie og omsorg

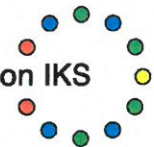
Vurdering

Kontrollutvalget bør løpende vurdere om temaer kan følges opp på andre måter eller som et tillegg til forvaltningsrevisjonsprosjekter – dvs. ved hjelp av enklere kartlegginger, orienteringer fra rådmannen, at kontrollutvalget gjennomfører besøk ved enheter i kommunen osv. Videre kan de forutsetninger som ligger til grunn for planen nå endre seg og det kan dukke opp andre mer aktuelle temaer.

Det fremgår av § 10 i kontrollutvalgsforskriften at kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å foreta endringer i planen i løpet av planperioden. Erfaringer har også vist at det kan være behov for hyppige og raske justeringer i forhold til planen. Det er derfor hensiktsmessig at utvalget blir gitt slik myndighet. Endringer som eventuelt medfører behov for økning i økonomiske rammer for kontrollutvalgets virksomhet må legges fram for kommunestyret.

Etter kontrollutvalgets behandling oversendes alle forvaltningsrevisjonsrapporter fortløpende til behandling i kommunestyret.

Revisjonen vil være til stede i møtet og kan svare på eventuelle spørsmål fra utvalget.

Overordnet analyse 2019 - 2020

Skiptvet kommune

2018

FORORD	2
FORVALTNINGSREVISJON – DEFINISJON OG FORMÅL	3
Tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner	3
FREMGANGSMÅTE OG METODE	4
Nærmere om metoden og datagrunnlaget	4
Risiko og vesentlighetsvurderinger	6
OVERORDNET ANALYSE FOR SKIPTVET KOMMUNE	7
RESPONDENTENES PRIORITERINGER	8
Tekniske tjenester	9
Oppvekst og kultur	12
Helse og omsorg, barnevern og NAV	13
Sentraladministrasjon	16
AKTUELLE FORVALTNINGSREVISJONSTEMAER	16
PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON – KONTROLLUTVALGETS PRIORITERINGER	17

Forord

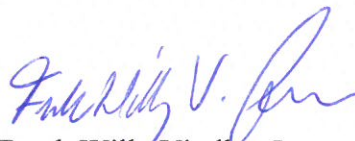
Kontrollutvalget skal påse at kommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon. Forskriftens § 10 sier at kontrollutvalget minst én gang i løpet av valgperioden, og senest innen utgangen av året etter kommunestyrets konstituering, skal utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen skal vedtas av kommunestyret, og skal være bygget på en overordnet analyse av kommunens virksomhet. Gjeldende plan for forvaltningsrevisjon gjelder for perioden 2017 – 2018. Denne overordnede analysen er ment å gi et beslutningsgrunnlag til kontrollutvalgets behandling av plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2019 – 2020. Analysen har som siktemål å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon innen ulike tjeneste- og forvaltningsområder i kommunens virksomhet, basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Denne overordnede analysen er gjennomført av Indre Østfold kommunerevisjon IKS.

Rakkestad 01.08.2018

Rita Elnes
Distriktsrevisor

Frank Willy Vindløv Larsen
Fagansvarlig forvaltningsrevisor

Forvaltningsrevisjon – definisjon og formål

Den formelle definisjonen av forvaltningsrevisjon finnes i forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner § 7 «Forvaltningsrevisjonens innhold». Ifølge denne bestemmelsen innebærer forvaltningsrevisjon «...å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger». Dette innebærer blant annet at man gjennom forvaltningsrevisjoner skal undersøke om:

- a) forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger,
- b) forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,
- c) regelverket etterleves,
- d) forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,
- e) beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,
- f) resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets eller fylkestingets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten er nådd.

Forvaltningsrevisjon ble lovfestet ved endringer i kommuneloven i 1992. Bakgrunnen for at forvaltningsrevisjon ble innført som en del av revisjonen av kommunene og fylkeskommunene var økte krav om effektivitet og måloppnåelse. Forvaltningsrevisjon fungerer som et viktig verktøy for kommunens øverste politiske organ for å føre tilsyn og kontroll med kommunens totale forvaltning og resultatene som oppnås. Kommuneloven slår fast at forvaltningsrevisjon i kommuner skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk. Norges Kommunerevisorforbund har fastsatt en egen standard – RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon – som definerer innholdet i god kommunal revisjonsskikk på området. Det er viktig at utvelgelse av forvaltningsrevisjonsprosjekter skjer med bakgrunn i overordnede risiko- og vesentlighetsanalyser. Dette for at revisjonsressursene settes inn på de viktigste og mest kritiske områdene av kommunal forvaltning, og for at kommunen får prosjekter som har god nytteverdi. På den måten kan forvaltningsrevisjon i størst mulig grad gi effekter i form av organisasjonsmessig læring og utvikling i kommunen.

Tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner

Fosterhjem - 2013

Etisk reglement og varslingsrutiner - 2014

Kjøp av tjenester - 2016

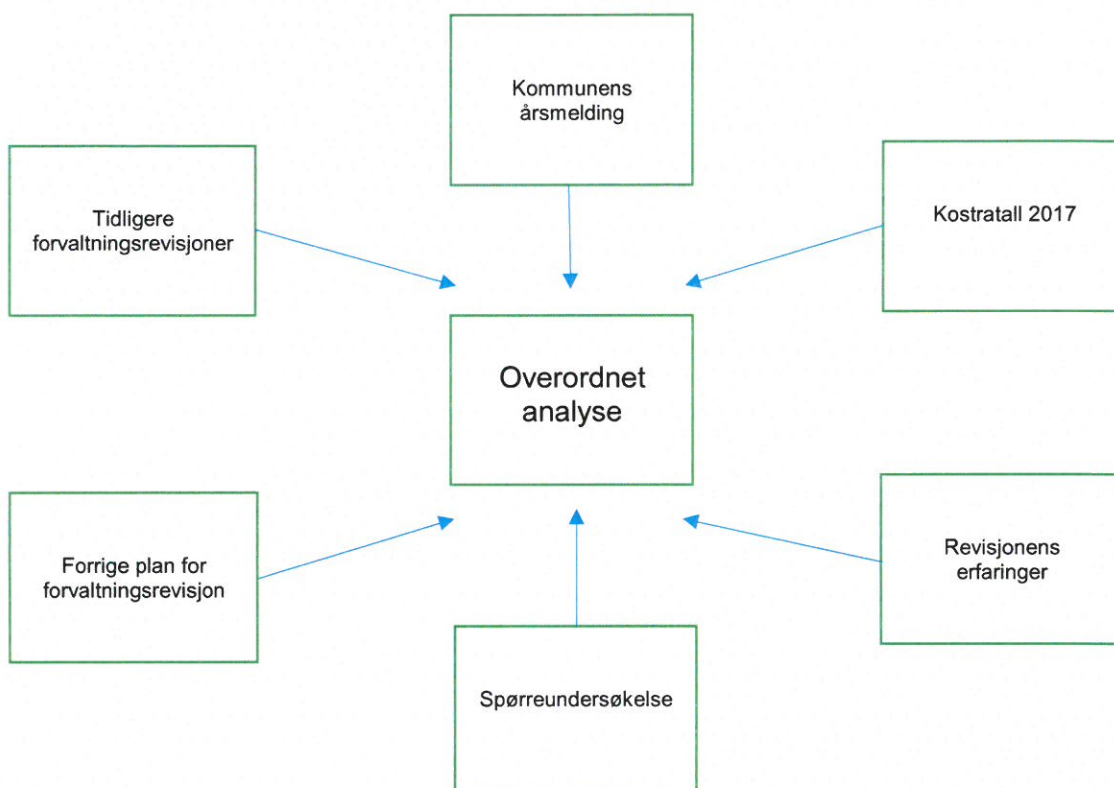
Grunnskole – spesialundervisning/ rutiner og tiltak ved mobbing – 2018

Under arbeid

Pleie og omsorg - 2018 (Planlagt)

Fremgangsmåte og metode

Ved utarbeidelsen av denne overordnede analysen har revisjonen benyttet seg av metode- og datatriangulering. Det vil si at vi har analysert kommunens virksomhet fra ulike perspektiv og med forskjellige former for datagrunnlag. Formålet med denne tilnæringsmåten er å kunne gi et balansert og helhetlig bilde av kommunen og dens tjenesteproduksjon, som mulig. Figur 1 nedenfor viser en oversikt over de ulike datakilder som er brukt for å vurdere og synliggjøre innenfor hvilke av kommunens tjeneste- og forvaltningsområder forvaltningsrevisjon bør iverksettes.

Figur 1: Overordnet analyse – oversikt over kilder og metoder

I kildematerialet inngår kommunens årsmelding for 2017, den forrige planen for forvaltningsrevisjon (for perioden 2017-2018), rapporter fra tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner i kommunen, revisjonens erfaringer og data fra Statistisk Sentralbyrås (SSB) KOSTRA-publisering 15. juni 2017. I tillegg til dette bygger den overordnede analysen også på resultatene fra en spørreundersøkelse distribuert til kommunestyre, kontrollutvalg rådmannens ledergruppe.

Nærmere om metoden og datagrunnlaget

Skiptvet kommunes årsmelding for 2017 gir informasjon om oppgaver kommunen har stått overfor, på overordnet et nivå, samt innenfor kommunens ulike områder. I tillegg til dette beskriver årsmeldingen framtidige utfordringer for kommunen og dens tjenesteproduksjon.

Kommunens årsmeldingen kan også gi indikasjoner på mulige forbedringspotensial innenfor ulike områder.

Skiptvet kommunes overordnede analyse for 2017 – 2018 og Plan for forvaltningsrevisjon for samme periode gir informasjon om de prioriteringer som har blitt gjort når det gjelder gjennomføring av forvaltningsrevisjon i nær fortid.

Rapporter fra tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner – sammen med en gjennomgang av kommunens oppfølging av disse – gir informasjon om hvilke deler av kommunens virksomhet som har vært gjenstand for forvaltningsrevisjon tidligere. En gjennomgang av oppfølgingsrapportene gir informasjon om kommunen har fulgt opp revisjonens funn og anbefalinger. En gjennomgang av disse rapportene kan bidra til å gi informasjon om nåværende risikobilde innenfor de tidligere reviderte virksomhetene.

Revisjonens erfaringer – både fra utøvelse av regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon – er brukt i analysen fordi revisjonen, gjennom sitt arbeid skaffer seg inngående kjennskap til kommunens virksomhet, og dermed har gode forutsetninger til å gi relevante og nyttige innspill til hvilke temaer og områder som – ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger – vil kunne være aktuelle med hensyn til forvaltningsrevisjon kommende planperiode.

Statistikk hentet fra KOSTRA benyttes også i analysen. KOSTRA er et nasjonalt rapporteringssystem der alle landets kommuner og fylkeskommuner rapporterer regnskaps- og tjenestedata til Statistisk sentralbyrå (SSB). Utvalgte KOSTRA-indikatorer på overordnet nivå fra 2017 for Skiptvet kommune er sammenlignet med gjennomsnittene for kommunegruppe 2 i KOSTRA. Det vil si kommuner som er sammenlignbare med Skiptvet når det gjelder innbyggertall og økonomiske rammebetingelser. I tillegg til dette er Skiptvet kommunes KOSTRA-tall sammenlignet med alle kommuner i Østfold, og alle kommuner i landet unntatt Oslo. Indikatorene som er benyttet i denne analysen er av to typer – prioriteringsindikatorer og produktivitetsindikatorer. Prioriteringsindikatorer kan si noe om hvor stor andel av egne ressurser kommunen prioriterer å bruke på de enkelte tjenestoområdene. En tjeneste kan sies å være høyt prioritert hvis en kommune bruker en relativt stor andel av sine ressurser på den. Produktivitetsindikatorene kan si noe om hva det koster å produsere hver enhet av tjenesten. Produktiviteten kan sies å være høy dersom ressursbruken er lav sett i lys av produksjonen.

Spørreundersøkelsen som er benyttet som kilde i analysen ble gjennomført blant medlemmene i kontrollutvalget, kommunestyret, samt i rådmannens ledergruppe. Til sammen ble spørreundersøkelsen sendt ut til 34 personer, og ble besvart av 12 (heretter kalt «respondentene») – noe som utgjør en svarandel på 35 %. I undersøkelsen ble respondentene bedt om å peke på områder innenfor kommunens tjeneste/forvaltningsområder, som respondenten mente det var viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon i kommende to-års periode. Spørreundersøkelsen ga også mulighet for å gi utfyllende kommentarer i åpne felt.

Vi er av den oppfatning at de metodene og kildene som er benyttet til sammen gir et relevant og tilstrekkelig datamateriale for å utarbeide en overordnet analyse for Skiptvet kommune – med den hensikt å kunne identifisere aktuelle områder eller tema for forvaltningsrevisjon for perioden 2018-2020. Vi har ingen holdepunkter for å anta at datamaterialet inneholder vesentlige feil, selv om dette ikke kan utelukkes (det kan for eksempel forekomme feil i KOSTRA-tallene eller i kommunens årsmelding).

Datagrunnlaget analysen bygger på betrakter vi ut fra det ovennevnte som både gyldig og pålitelig.

Risiko og vesentlighetsvurderinger

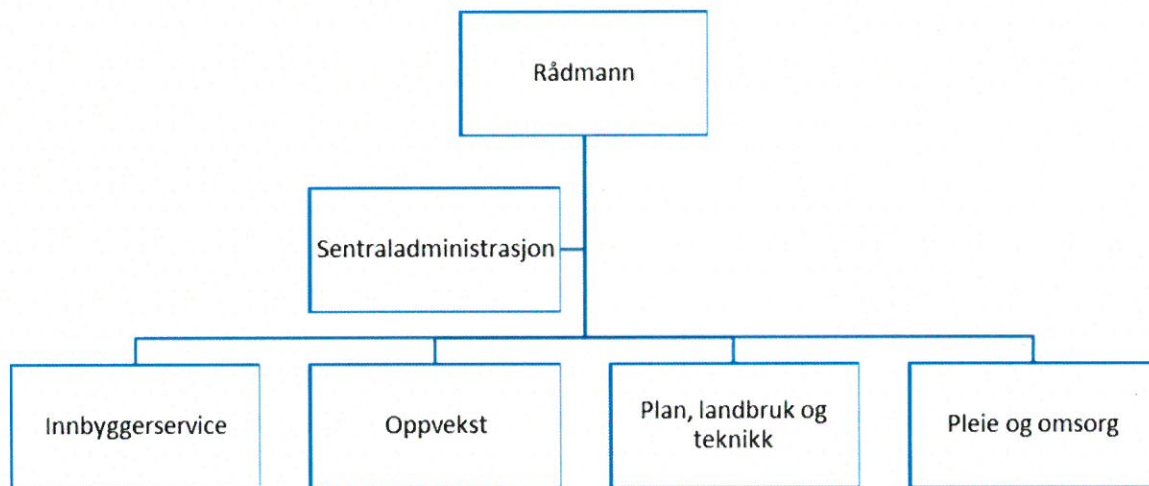
Vurderinger av risiko innebærer å identifisere, og vurdere betydningen av, relevante trusler mot målsetninger på bestemte områder. Med «målsetninger» menes i denne sammenhengen både hvorvidt kommunale vedtak og forutsetninger realiseres, krav i sentralt og lokalt regelverk, omforente mål for den kommunale tjenesteproduksjonen og generelle hensyn til effektiv og hensiktsmessig drift. En kommune vil vanligvis ha en rekke målsetninger.

For en kommunes vedkommende vil risiko- og vesentlighetsvurdering i denne sammenhengen innebære å gjøre en vurdering av innenfor hvilke områder av kommunens virksomhet det er risiko for vesentlige avvik fra de vedtak, forutsetninger og øvrige mål som er satt for virksomheten i kommunen. En overordnet analyse er rettet mot å synliggjøre – ut fra vurderinger av sannsynlighet for avvik og alvorlighetsgraden ved eventuelle avvik – områder i kommunen der det vil være mest hensiktsmessig å gjennomføre forvaltningsrevisjon.

Kapittelet nedenfor inneholder en overordnet analyse for Skiptvet kommune – basert på kildene som er vist til i kapittelet «Framgangsmåte og metode» over.

Overordnet analyse for Skiptvet kommune

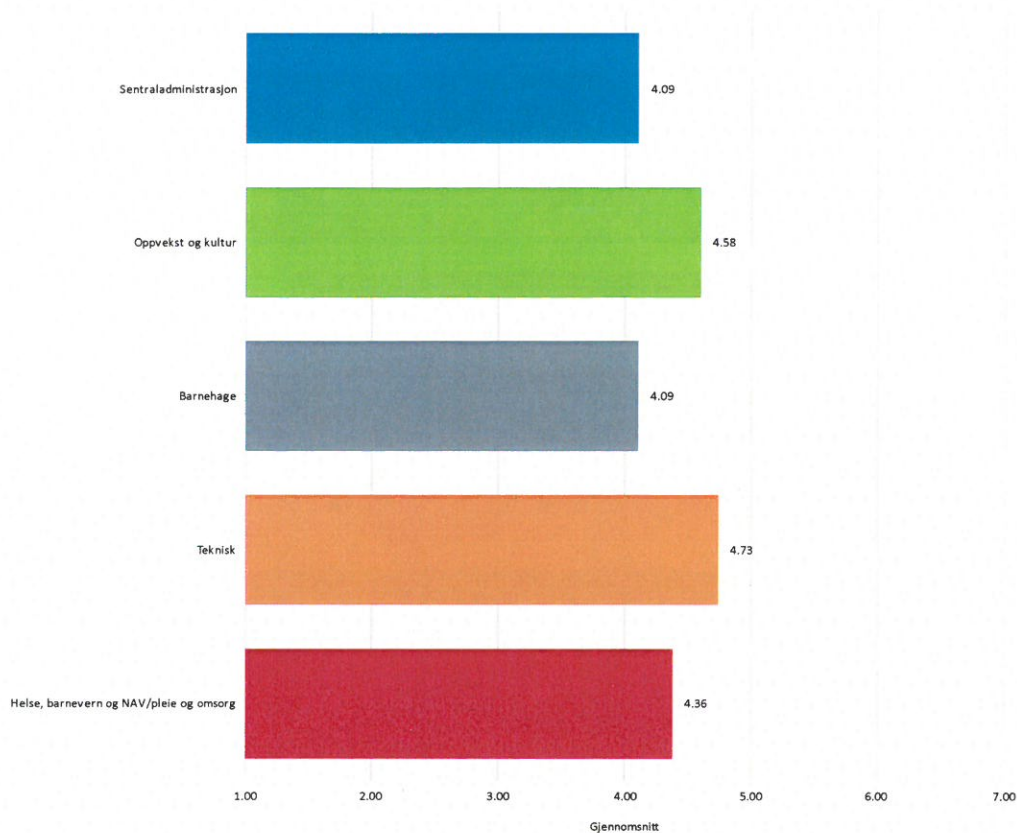
Skiptvet kommune er organisert med i alt 5 virksomheter underlagt rådmannen på følgende måte:

I det følgende beskriver revisjonen funn og vurderinger med hensyn til de ulike tjenester/forvaltningsrområdenes aktualitet i forbindelse med plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2019 – 2020.

Respondentenes prioriteringer

På spørsmålet: «Med bakgrunn i dagens risikobilde, hvor viktig mener du det er å gjennomføre forvaltningsrevisjon på følgende av kommunens tjenesteområder?» ga respondentene i Skiptvet tilkjenne følgende prioritering:

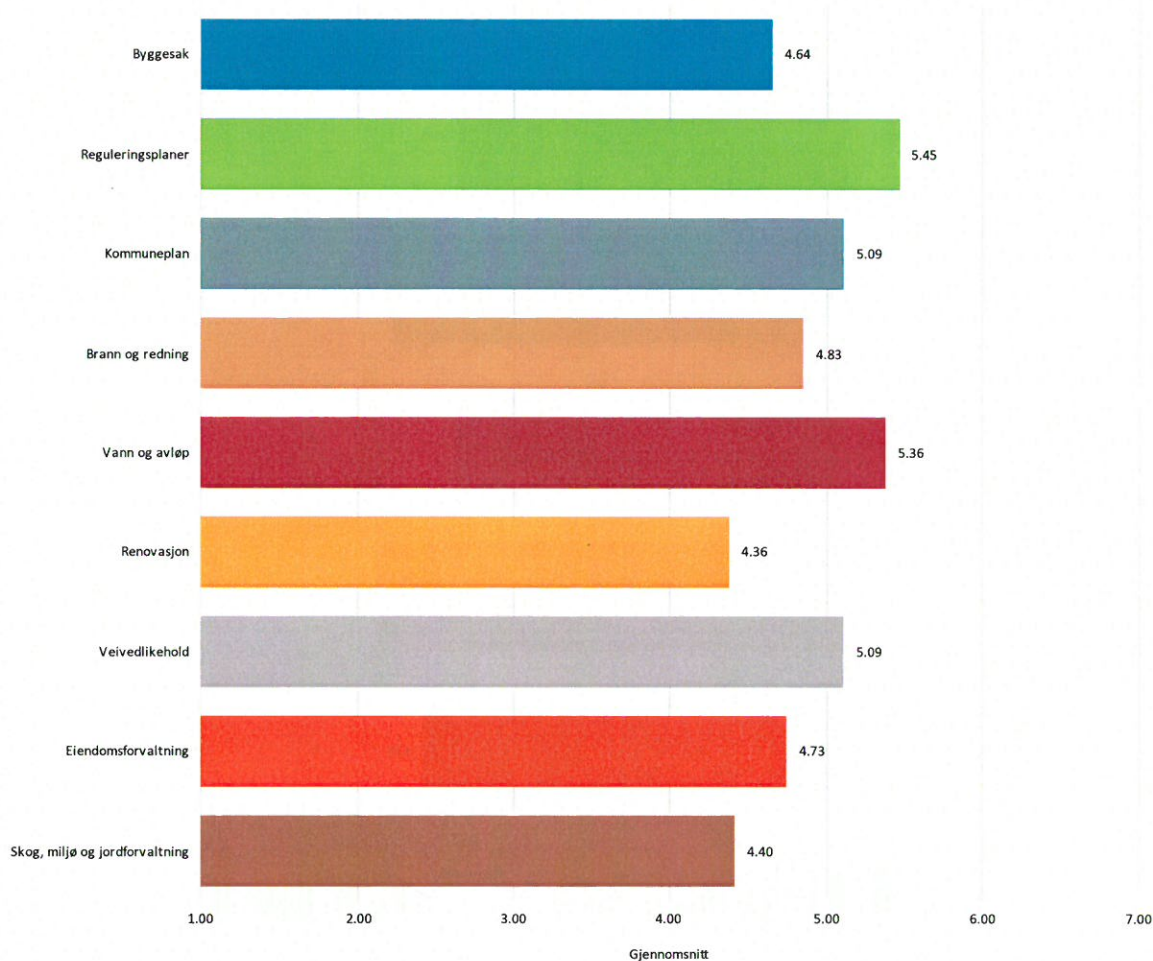

Figuren viser at respondentene mente det var viktigst å gjennomføre forvaltningsrevisjon innenfor virksomhetsområdet «Teknisk», etterfulgt av «Oppvekst og kultur», «Helse, barnevern, NAV, pleie og omsorg», «Sentraladministrasjon» og «Barnehage».

Hvert enkelt område vil i det følgende bli vurdert, i den rekkefølgen som respondentene i Skiptvet har prioritert dem.

Tekniske tjenester

Den følgende grafiske fremstilling viser hvordan respondentene i Skiptvet vurderte viktigheten av å gjennomføre forvaltningsrevisjon på ulike områder innenfor teknisk sektor.

Av denne fremstillingen kan vi lese at reguleringsplanarbeid, etterfulgt av vann/avløp og veivedlikehold, prioriteres som de viktigste område å ha fokus på.

Reguleringsplan og byggesak

Rådmannen skriver dette i sin årsmelding for 2017 «*Det ble vedtatt tre reguleringsplaner i 2017, Brekke Vest, Skogskloster og Holstadåsen Øst. Reguleringsplanen for Holstadåsen Øst er påklaget og er til klagebehandling hos Fylkesmannen i Østfold. Det har vært planoppstart på to planer i 2017. Den ene gjelder Statens vegvesen som regulerer langs fv 115 med tanke på mindre sikringstiltak langs veien. Den andre er oppstart av reguleringsplan for gang/sykkelvei langs fv 115*» (Årsmelding, 2017, s. 54).

Nøkkeltall for denne delen av Skiptvet kommunes virksomhet vises i neste tabell.

Nøkkeltall	Enhet	Skiptvet	Kostragruppe 02	Landet uten Oslo	Østfold
		2017	2017	2017	2017
Reguleringsplaner vedtatt (antall)	antall	4	96	1044	51
Behandlede byggesøknader med 3 ukers frist (antall)	antall	1	881	12193	647
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist (dager)	dager	8	15	15	15
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist (dager)	dager	10	27	32	38
Andel av innvilgete byggesøknader som skjer gjennom vedtak om dispensasjon fra plan (prosent)	prosent	2	20	19	18
Søknader om nye bygninger i strandsonen som ble innvilget (antall)	antall	2	547	3437	104
Andel av søknader om nye bygninger i LNF-/LNFR-områder som ble innvilget (prosent)	prosent	100	96	95	99
Andel av søknader om tiltak i freda eller verneverdige områder / bygninger som ble innvilget (prosent)	prosent	50	50	48	49
Selvkostgrad i byggesaker (prosent)	prosent	..	87	86	81
Netto endring i antall boliger (antall)	antall	..	0	0	0

Av denne tabellen kan vi blant annet lese at saksbehandlingstiden for byggesaker er lavere i Skiptvet enn i sammenlignbare kommuner. Dette gjelder både for byggesaker med 3 og 12 ukers saksbehandlingsfrist. Dersom kontrollutvalget ønsker en forvaltningsrevisjon på dette området anbefaler revisjonen at forvaltningsrevisjonsprosjektet undersøker den kommunale forvaltningens regelverksetterlevelse på dette området.

Kommunale veier

Rådmannen redegjør også for at Skiptvet kommune har, og har hatt, utfordringer knyttet til vedlikeholdet av kommunale veier. Budsjettet for veivedlikehold har over år vært så lavt at man på enkelte strekninger ikke lenger kan gjennomføre kantslått, det må først gjennomføres tynningshogst i veikantene. Det har heller ikke vært rom i budsjettene for tetting av hull i veier i den grad som behovet tilsier (Årsmelding, 2017, s. 55).

Den neste tabellen sammenligner ressursinnsatsen i Skiptvet på kommunalt veivedlikehold med andre norske kommuner. Tabellen gir også informasjon om hvor stor andel av de kommunale veiene som har belysning, fast dekke m.m.

Nøkkeltall	Enhet	Skiptvet	Kostragruppe 02	Landet uten Oslo	Østfold
		2017	2017	2017	2017
Andel km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for av alle kommunale veier (prosent)	prosent	25	9,2	14,8	15,1
Andel kommunale veier og gater med belysning av alle kommunale veier og gater (prosent)	prosent	83,3	35,2	59,3	74,7
Utgifter til vedlikehold av kommunale veier og gater av totale nto. dr.utg. til kommunale veier og gater (prosent)	prosent	61,7	39,3	32,4	38
Andel kommunale veier og gater uten fast dekke av alle kommunale veier og gater (prosent)	prosent	12,5	45,2	28,3	17,1
Brutto driftsutgifter til samferdsel per innbygger (kr)	kr	691	1584	1686	1322
Brutto driftsutgifter til gatebelysning langs kommunale veier og gater per kilometer belyst vei (kr)	kr	11400	15826	20216	21068
Brutto investeringsutgifter til kommunale veier og gater per innbygger (kr)	kr	0	1379	1068	854
Antall km tilrettelagt for syklende som er et kommunalt ansvar (km)	km	6	313	5613	275
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per innbygger (kr)	kr	691	1459	1072	703
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per km (kr)	kr	110292	84533	130643	114330

Vi ser blant annet at netto driftsutgifter pr. innbygger til kommunale veier og gater er på kr 691. Dette er sammenlignbart med gjennomsnittet i Østfold som er på kr 703, men ligger betydelig under den gjennomsnittlige ressursinnsatsen i kostragruppe 02, som er på kr 1459. Basert på denne sammenligningen av kostra-tall og rådmannens beskrivelse av at det over tid

har vært avsatt for lite midler til veivedlikehold gjør at revisjonen mener at kontrollutvalget kan vurdere å bestille en forvaltningsrevisjonsrapport vedrørende vedlikeholdet av kommunale veier i Skiptvet kommune.

Vann og avløp

Den neste tabellen er en sammenligning av kostra-tall på området for kommunal vannforsyning.

Nøkkeltall	Enhet	Skiptvet 2017	Kostragruppe 02 2017	Landet uten Oslo 2017	Østfold 2017
Selvkostgrad (prosent)	prosent	87	0	98	0
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1) (kr)	kr	2957	3612	3023	1333
Andel fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)	prosent	0 ..		0,6	0,8
E.coli: Andel innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater (prosent)	prosent	100 ..		98	100
Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje (prosent)	prosent	35 ..		29,4	30,7

Av denne tabellen kan vi lese at det ikke er satt inn ressurser til fornying av det kommunale vannledningsnettet de siste tre år. Vannlekkasjen fra det kommunale ledningsnettet er noe høyere i Skiptvet enn f.eks for gjennomsnittet i Østfold. Vi ser også at årsgebyret for vannforsyningen er noe lavere i Skiptvet enn i kostragruppe 02, men betydelig høyere enn for gjennomsnittet av Østfold kommunene.

Den neste tabellen er en sammenligning av kostra-tall på avløpsområdet.

Nøkkeltall	Enhet	Skiptvet 2017	Kostragruppe 02 2017	Landet uten Oslo 2017	Østfold 2017
Selvkostgrad (prosent)	prosent	77	0	100	0
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1) (kr)	kr	6958	4311	3818	4294
Andel fornyet kommunalt spillvannnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)	prosent	1,6 ..		0,6	0,5
Andel innbyggere tilknyttet anlegg der rensekrav er oppfylt (prosent)	prosent	49,5	40,3

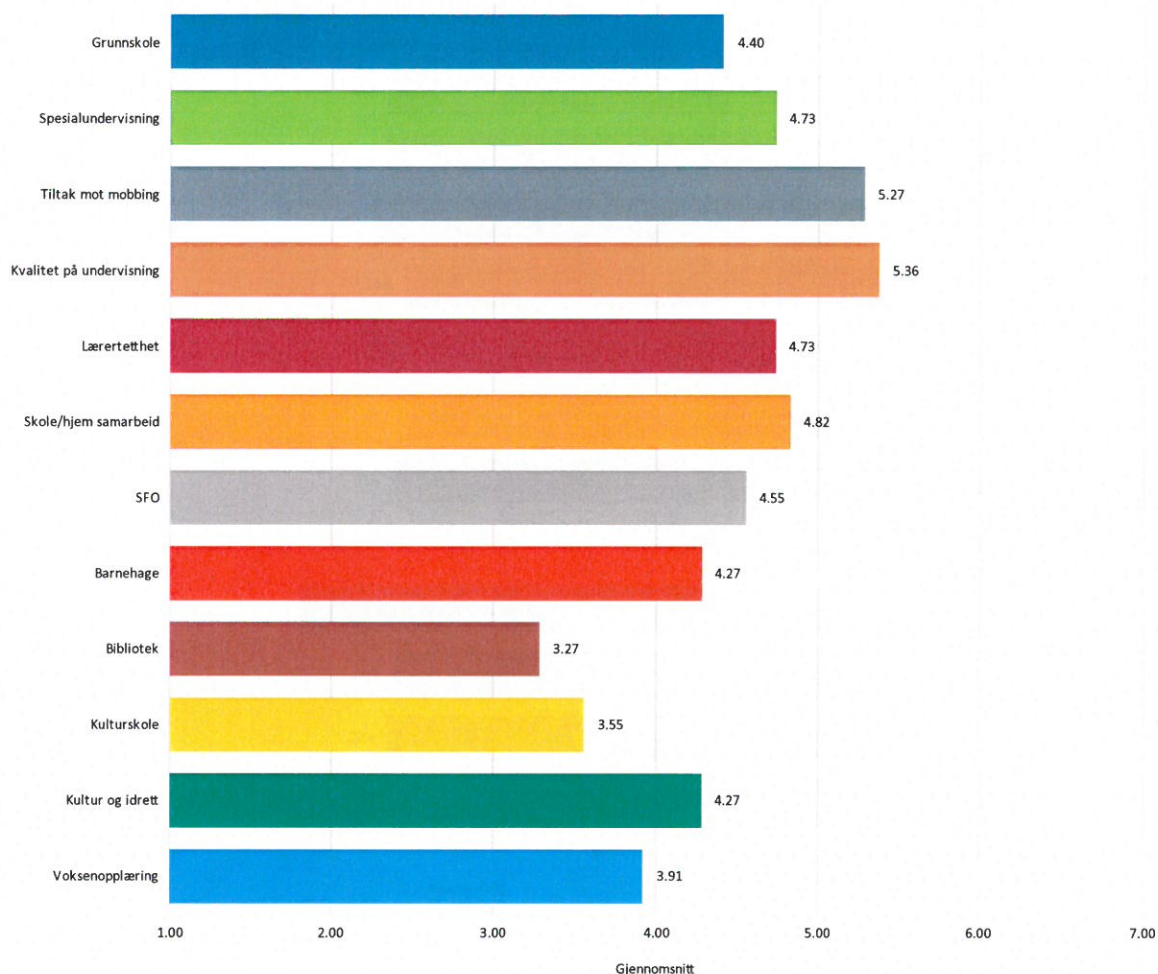
I denne tabellen kan man legge særlig merke til at årsgebyret for avløpstjenesten er betydelig høyere i Skiptvet enn i landet for øvrig. Dette til tross for at selvkostgraden ikke er høyere enn 77 %. Det fremgår også at statistikken at man i Skiptvet har hatt en noen høyere andel fornyelse av det kommunale spillvannnett enn gjennomsnittet for landet for øvrig.

Det fremkommer ikke i rådmannens årsmelding for 2017 at det foreligger særlige utfordringer innenfor vann og avløp, annet enn at behovet for et nytt høydebasseng for vannforsyning er spilt inn i budsjett og økonomiplanprosessen (Årsmelding, 2017, s. 55).

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på dette området de siste år. Dette kombinert med den høye prioriteringen respondentene i Skiptvet har gitt dette området gjør at revisjonen anbefaler kontrollutvalget å vurdere en forvaltningsrevisjon på området vann og avløp.

Oppvekst og kultur

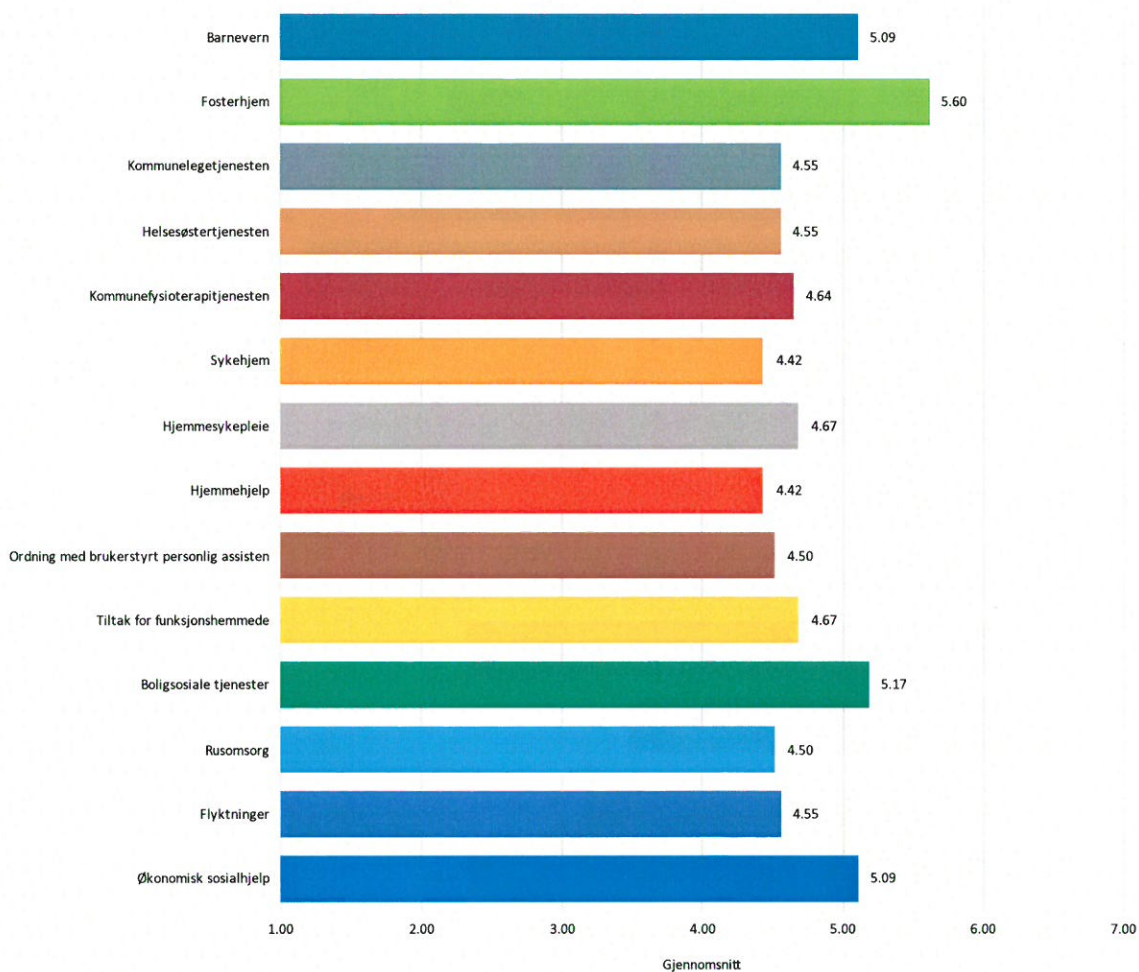
Oppvekst og kultur var det området som respondentene i Skiptvet prioriterte nest høyest i forhold til en eventuell forvaltningsrevisjon. Den neste grafiske fremstillingen viser at det er kvaliteten på undervisningen, samt tiltak mot mobbing som er de temaene for forvaltningsrevisjon som respondentene prioriterer høyest.

Revisjonen har i 2018 ferdigstilt en rapport kalt «Grunnskole – spesialundervisning/ rutiner og tiltak ved mobbing». Basert på de konklusjoner og anbefalinger til tiltak som fremkommer i denne rapporten, samt at det er bestilt en oppfølgingsrapport til dette prosjektet, mener revisjonen at det ikke er hensiktsmessig å igangsette ytterligere forvaltningsrevisjoner på området oppvekst og kultur i planperioden.

Helse og omsorg, barnevern og NAV

Dette området ble også prioritert høyt når respondentene i Skiptvet ble spurt hvilke deler av kommunens forvaltning det var viktig å undersøke i en forvaltningsrevisjon. På spørsmålet om hvilke spesifikke områder innenfor denne sektoren som var viktigst, fikk revisjonen følgende tilbakemelding:

Vi ser at fosterhjem/barnevern og boligsosiale tjenester/økonomisk sosialhjelp peker seg ut som de områdene respondentene ønsker å ha i fokus.

Fosterhjem/barnevern

Revisjonen leverte en forvaltningsrevisjonsrapport om fosterhjemtjenesten i Skiptvet i 2013.

Revisjonen slo den gang fast at barneverntjenesten i Skiptvet hadde kjennskap til det enkelte barn og at barneverntjenesten hadde fokus på å følge opp fosterhjem og fosterhjemsbarn. Revisjonen avdekket at det forekom en del mangler i dokumentasjon av saksbehandlingen. Noe som den gang gjorde det vanskelig å konkludere på hvorvidt barneverntjenesten i Skiptvet etterlevde krav i lov og forskrift. Revisjonen konkluderte også med at barneverntjenesten fulgte de normer og retningslinjer som KS har satt for fosterhjemsgodtgjørelse. Denne forvaltningsrevisjonen ble fulgt opp med en oppfølgingsrapport i 2015. Da var revisjonen av den oppfatning at samtlige anbefalinger fra forvaltningsrevisjonsrapporten var tatt tak i og hadde blitt arbeidet med. Det ble blant annet

pekt på at selv om man hadde hatt en stor økning i antall fosterhjems plasseringer fra 2013 til 2015, så hadde man ikke hatt en lineær vekst i kostnadene. Revisjonen tolket dette dithen at kommunen arbeidet bevisst med refusjonssøknader, og fosterhjemsgodtgjøringer. Revisjonen vurderte denne utviklingen som positiv.

Den følgende tabellen viser nøkkeltall for barnevernstjenesten i Skiptvet:

Nøkkeltall	Enhet	Skiptvet	Kostragruppe 02	Landet uten Oslo	Østfold
		2017	2017	2017	2017
Netto driftsutgifter til barnevernstenesta per innbygger 0-22 år (kr)	kr	16094	8693	7978	9498
Barn med melding ift. innbyggjarar 0-17 år (prosent)	prosent	6,9	5	4,6	4,9
Prosentdelen barn med undersøking ift. innbyggjarar 0-17 år (prosent)	prosent	6,7	5,2	4,9	5
Barn med barnevernstiltak ift. innbyggjarar 0-22 år (prosent)	prosent	6,8	4,4	3,9	4,6
Brutto driftsutgifter (funksjon 244) per barn med undersøking eller tiltak (kr)	kr	34934	53649	46496	42826
Brutto driftsutgifter per barn som ikkje er plassert av barnevernet (funksjon 251) (kr)	kr	35638	38027	37963	31207
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252) (kr)	kr	528552	417632	432387	453751
Barn med undersøking eller tiltak per årsverk (funksjon 244) (antall)	antall	22,1	19,2	19,9	21,4
Undersøkingar med handsamingstid innan 3 månader (prosent)	prosent	86	85	86	75

Tabellen viser brutto driftsutgifter pr barn som er plassert av barnevernet er en del høyere i Skiptvet en den er i sammenlignbare kommuner i kostragruppe 02 og for gjennomsnittet i Østfold. Når dette er sagt ser vi også at den prosentvise andelen av barn i Skiptvet med barnevernstiltak er over 2 % høyere enn gjennomsnittet for øvrige kommuner i Østfold og kostragruppe 02. I årsmeldingen informerer rådmannen om antallet barn med hjelpetiltak i hjemmet øker. Dette er en ønsket endring. Antall meldinger og undersøkelser er noe lavere enn tidligere. Det rapporteres at 2017 har vært et krevende år i økonomisk forstand. Det rapporteres at dette skyldes konkrete hendelser og utfordringer i løpet av året. Dette vil føre til at også 2018 blir krevende. Det fremgår av årsmeldingen at det er stort fokus på budsjettoppfølging. Rådmannen informerer også om at det ikke lenger er aktuelt for barnevernstjenesten i Skiptvet å delta i oppbyggingen av barnevernstjenesten i 5 K, Indre Østfold, i og med at dette ikke lenger er ønskelig fra 5K's side. (Årsmelding, 2017, ss. 39-40)

Basert på en vurdering av det tallmateriale som foreligger om barnevernstjenesten i Skiptvet og rådmannens årsmelding, samt det faktum at det relativt nylig har vært gjennomført en forvaltningsrevisjon på dette området i Skiptvet, mener revisjonen at dette området ikke bør prioriteres i en plan for forvaltningsrevisjon i denne planperioden.

Boligsosiale tjenester og økonomisk sosialhjelp

Andre områder som respondentene i Skiptvet prioriterte høyt var boligsosiale tjenester og økonomisk sosialhjelp. Av den følgende tabellen kan vi lese at kommunen disponerer 23 kommunale boliger pr 100 innbyggere, dette er noe færre enn gjennomsnittet i kostragruppe 02, men noe høyere enn gjennomsnittet for Østfold. Det er verdt å merke seg at lønnsutgiftene pr. kommunal bolig er til dels mye høyere i Skiptvet enn gjennomsnittet for kommuner i landet for øvrig. Statistikken viser også at alle som søkte om kommunal bolig i 2017 fikk avslag. Dette er mye høyere enn i sammenlignbare kommuner, og kan indikere at antallet kommunale boliger i Skiptvet er lavere enn behovet.

Nøkkeltall	Enhet	Skiptvet	Kostragruppe 02	Landet uten Oslo	Østfold
		2017	2017	2017	2017
Totalt antall kommunalt disponerte boliger (antall)	antall	89	5253	98092	6124
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (antall)	antall	23	27	21	21
Andel kommunale boliger som er tilgjengelige for rullestolbrukere (prosent)	prosent	92	62	52	66
Brutto investeringsutgifter til boligformål per innbygger i kroner (kr)	kr	2823	1559	1426	985
Lønnsutgifter per eid kommunal bolig (kr)	kr	18805	7539	9216	10643
Andel nye søkere som har fått avslag på kommunal bolig (prosent)	prosent	100	26	29	41
Husstander i midlertidige botilbud i mindre enn 3 måneder (antall)	antall	2	22	2449	238
Antall boliger godkjent av kommunen for finansiering med startlån, per 1000 innbyggere (antall)	antall	:	1,3	1,4	1,7
Antall husstander tilkjent statlig bostøtte fra Husbanken per 1000 innbyggere (antall)	antall	10,7	11,4	16,2	21,5

Det fremkommer ingen opplysninger vedrørende kommunale boliger i kommunens årsmelding for 2017.

Den kommende tabellen sammenligner brutto- og nettodriftskostnad når det gjelder sosial sektoren samlet, i Skiptvet kommune og kostragruppe 02, for perioden 2015-2017

		Andel av totale utgifter (prosent)			Beløp per innbygger (kr)		
		2015	2016	2017	2015	2016	2017
Skiptvet	Brutto driftsutgifter	2,4	3,1	3,6	1873	2452	2866
	Netto driftsutgifter	3,1	3,7	4,5	1710	2116	2687
KOSTRA-gruppe 2	Brutto driftsutgifter	3,0	3,7	4,1	2640	3410	3924
	Netto driftsutgifter	3,6	4,2	4,5	2207	2652	3025

Vi ser av denne oppstillingen at den samlede nettodriftsutgifter til sosialsektoren har steget fra 3,1 % til 4,5% fra 2015 til 2017. Det vil si at kostnaden har økt fra kr 1710 til 2687 pr innbygger i denne perioden. Dette vil si at Skiptvet kommune i 2017 ligger om lag på det samme nivå som gjennomsnittet i kostragruppe 02.

Basert på de prioriteringer som respondentene i Skiptvet har gjort og gjennomgangen av tilgjengelig dokumentasjon er revisjonen av den oppfatning at kontrollutvalget bør vurdere å gjennomføre en forvaltningsrevisjon på dette området i planperioden.

Sentraladministrasjon

Sentraladministrasjonen var det hovedområdet i Skiptvet, sett bort i fra barnehagesektoren, som ble prioritert lavest. Det er likevel et felt innfor sentraladministrasjonens ansvarsområde som revisjonen mener kontrollutvalget bør ha oppmerksomhet knyttet til, og det er IKT-sikkerhet.

NorSIS (Norsk senter for informasjonssikring) som er en del av regjeringens helhetlige satsing på informasjonssikkerhet i Norge, har sommeren 2018 utgitt en rapport som peker på at det er store mangler ved norske kommuners evne og kapasitet til å håndtere egen IKT-sikkerhet (<https://norsis.no/wp-content/uploads/2018/05/Utredning-Kommune-CSIRT.pdf>). I rapporten vises det til at både Riksrevisjonen, Datatilsynet og Digitalt sårbarhetsutvalg har påpekt en rekke brudd på personvernreglene, alvorlige svakheter i informasjonssikkerheten og kompetansemangel innen IKT-sikkerhet i kommunene. Basert på vurderinger som er gjort i denne rapporten, samt det faktum at Skiptvet kommune fra 2017 har etablert sin egen IKT-løsning, anbefaler revisjonen kontrollutvalget i Skiptvet å vurdere om denne tematikken burde vært gjort til gjenstand for en forvaltningsrevisjon.

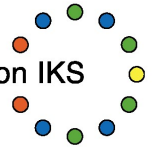
Aktuelle forvaltningsrevisjonstemaer

- Kommuneplanarbeid/byggesaksbehandling
- Vedlikehold av kommunale veier
- Vann og avløp
- Boligsosiale tjenester/økonomisk sosialhjelp
- IKT-sikkerhet og personvern

Plan for forvaltningsrevisjon – kontrollutvalgets prioriteringer

Kontrollutvalget i Skiptvet har i møte 29.08.2018 utarbeidet følgende plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2019 – 2020.

	Prosjekttittel
1	
2	

Revisjonsplan

Forvaltningsrevisjon

Skiptvet kommune

2019-2020

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING	3
1.1. Hjemmel for forvaltningsrevisjon	3
1.2. Hva er forvaltningsrevisjon?	3
1.3 Gjennomføring av forvaltningsrevisjon	4
2. ORGANISERING AV FORVALTNINGSREVISJON I IØKR IKS	6
3. PLANLEGGING AV FORVALTNINGSREVISJON	6
4. PLAN	7
4.1. Identifisering og prioritering av prosjekter	7
4.2. Endringer i plan	8
4.3. Endelig plan for alle kommuner	8

1. INNLEDNING

1.1. Hjemmel for forvaltningsrevisjon

Revisjonen skal i henhold til kommuneloven kapittel 12 § 78 og forskrift om revisjon av 1. juli 2004 kapittel 3 § 6 utføre forvaltningsrevisjon. Etter forskriftens § 7 innebærer forvaltningsrevisjon å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger, herunder om:

- a) Forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger,
- b) Forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,
- c) Regelverket etterleves,
- d) Forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,
- e) Beslutningsgrunnlaget fra administrasjon til de politiske organ samsvarer med offentlige utredningskrav,
- f) Resultatene i tjenesteproduksjon er i tråd med kommunestyrets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten er nådd.

Gjennomføring og rapportering på forvaltningsrevisjon skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk og etablerte og anerkjente standarder på området, og det skal etableres revisjonskriterier for det enkelte prosjekt. Ved gjennomføring av prosjekter benyttes standard RSK 001 utarbeidet av NKRF¹, ”Standard for forvaltningsrevisjon.”

1.2. Hva er forvaltningsrevisjon?

Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) har etablert en egen standard (RSK001) og veileder for forvaltningsrevisjon. Denne definerer begrepet forvaltningsrevisjon i kommunal sammenheng.

Hensikten med en forvaltningsrevisjon er blant annet å bidra til en bedre og mer effektiv kommunal forvaltning. Når det utføres forvaltningsrevisjon, kan det blant annet settet fokus på økonomi, måloppnåelse og oppfølging av lovverk. Behovet for forvaltningsrevisjon er stort. Kommunen står overfor betydelige utfordringer. Innbyggerne stiller større kvalitet til tjenestene, sentrale myndigheter stiller krav til økonomisk effektivitet, men også innhold i tjenester, markeder skaper økt konkurranse, og det er ofte manglende samsvar mellom mål og tilgjengelige ressurser. Det er også viktig at folkevalgte får nøytral styringsinformasjon.

Dette medfører at kommunene som oftest må rette større fokus på ressursbruk, styring og ledelse. Det må styres etter flere variabler enn økonomiske data, med evaluering av måloppnåelsen, og det blir stilt større krav til ledelse.

Ved utøvelse av forvaltningsrevisjon bidrar kontrollutvalget blant annet til:

¹ NKRF - Norges Kommunerevisor Forening

- Å påvise forbedringsområder som bidrar til økt produktivitet og måloppnåelse i forhold til politiske vedtak og forutsetninger
- Å bidra med informasjon til kommunens beslutningstakere som er til nytte for
 - å styrke kommunestyrets grunnlag for styring
 - kontrollutvalgets tilsyn med forvaltningen
 - ledelsens vurdering av muligheter for mer sparsom/ økonomisk drift, økt produktivitet, større effektivitet og bedre måloppnåelse
 - rasjonell, målrettet og kostnadseffektiv drift

1.3 Gjennomføring av forvaltningsrevisjon

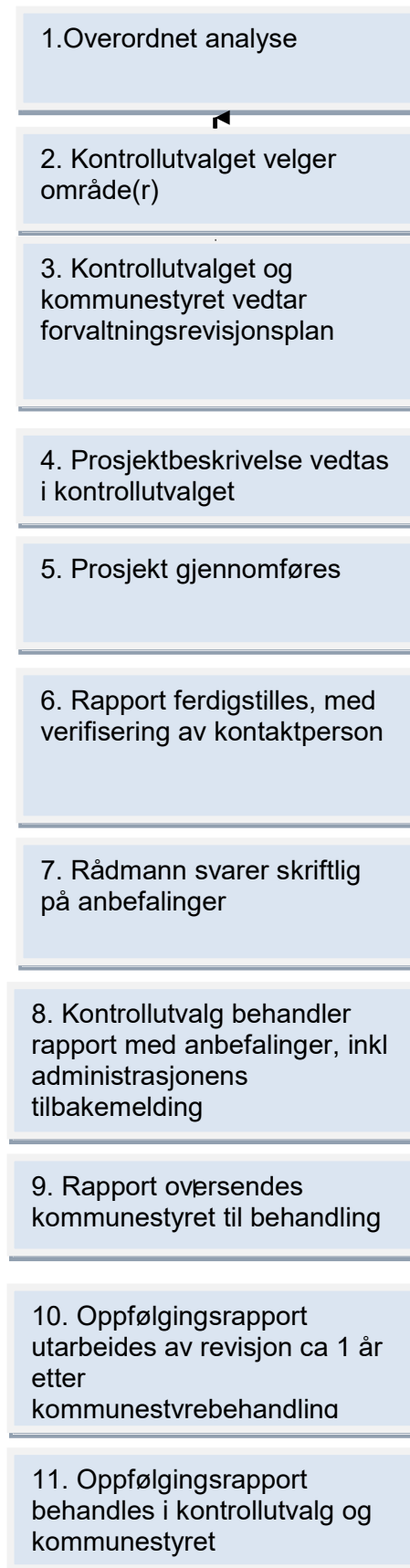
Forvaltningsrevisjon har sitt utspring i en overordnet analyse. Den overordnede analysen er basert på innsamlet skriftlig informasjon og statistikk, spørreundersøkelser og samtaler med rådmann/ ordfører, eventuelle andre folkevalgte og administrasjon. På bakgrunn av denne analysen legges det opp til en utvelgelse av forvaltningsrevisjonsprosjekter basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Hensikten med den overordnede analysen er å fremskaffe relevant informasjon om kommunens virksomhet, slik at det skal være mulig for kontrollutvalget å legge plan for forvaltningsrevisjon og å prioritere mellom ulike områder hvor det kan være aktuelt å gjøre forvaltningsrevisjon. Målet er å avdekke indikasjoner på avvik eller svakheter i forvaltningen sett i forhold til lover, forskrifter, kommunestyrets vedtak og forutsetninger. I uttrykket «risiko- og vesentlighetsvurderinger» menes at det skal gjøres en vurdering av hvilke områder i kommunens virksomheter det er risiko for vesentlige avvik. Dette i forhold til de vedtak, forutsetninger og mål som er satt for virksomheten.

Ved utformingen av et prosjekt vil kontrollutvalget avgrense temaet slik at prosjektet blir konkret og gir kontrollutvalget de nødvendige opplysninger for deres kontroll med kommunen.

Forvaltningsrevisjon skal organiseres som et prosjekt og består av fasene som figuren på neste side illustrerer:

Syklusen i forvaltningsrevisjon:

Figur 1

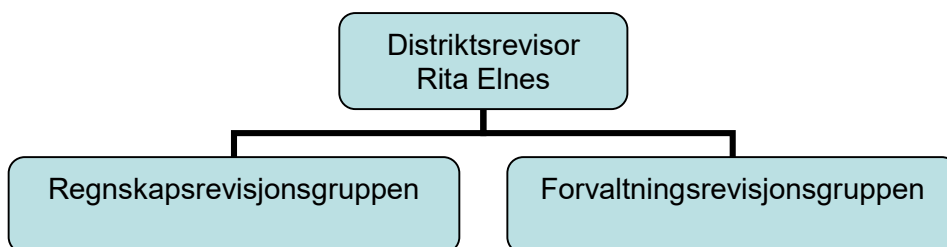
2. ORGANISERING AV FORVALTNINGSREVISJON I IØKR IKS

Forvaltningsrevisjon er organisert som egen faggruppe i Indre Østfold Kommunerevisjon IKS.

Gruppen består av:

Forvaltningsrevisor	Casper Støten
Forvaltningsrevisor	Sten Morten Henningsmoen
Forvaltningsrevisor	Vakant stilling
Konst. fagansvarlig forvaltningsrevisor	Frank Willy Vindløv Larsen

I figuren nedenfor fremkommer det hvor i organisasjonen gruppen er plassert.

Figur 2

For år 2019 er 4 årsverk satt av til forvaltningsrevisjon.

3. PLANLEGGING AV FORVALTNINGSREVISJON

I henhold til Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner (FOR 2004-06-15 nr 905) § 9 skal kontrollutvalget påse at kommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon. I § 10 heter det at kontrollutvalget skal utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon minst en gang i valgperioden. Planen skal revideres etter fire år. Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens virksomhet ut fra en risiko- og vesentlighetsvurdering. Det skal være en rullering av den overordnede analyse hvert 2. år, og eventuelt medfølgende endringer i revisjonsplanen.

Planen vedtas av kommunestyret, som kan delegere til kontrollutvalget å endre denne.

4. PLAN

4.1. Identifisering og prioritering av prosjekter

I tabellen under vises en oversikt over hvilke forvaltningsrevisjonsprosjekter som tidligere er blitt gjennomført i Skiptvet kommune:

Prosjekt	Årstall for gjennomført prosjekt
MVA	1998
Økonomisk sosialhjelp	2000
Egenbetaling for opphold på inst.	1999
Ressursbruk i skolen og foreldrebetaling i SFO	2000
Overtid ved Sollia bo- og servicesenter	2000
Forskuddsfordeling skatt	2002
Tildeling av helsetjenester	2001
VARF-området	2002
Byggesaksbehandling	2004
Fellesprosjekt KOSTRA – pleie og omsorg	2005
Vedlikehold av kommunale bygninger	2006
Refusjon og tilskuddsordningen	2004
Økonomistyring i sosialtjenesten	2007
Ressursstyring i pleie og omsorg	2009
Ressursstyring i grunnskolen	2009
Reduksjon og forebygging av sykefravær	2011/2012
Fosterhjem	2013
Etisk reglement og varslingsrutiner	2014
Kjøp av tjenester	2016
Grunnskole – spesialundervisning/rutiner og tiltak ved mobbing	2018
Pleie og omsorg	2018/2019

Kontrollutvalget behandlet i møte 29. august 2018 sak om overordnet analyse.

For kommende periode gjennomføres følgende prosjekter i Skiptvet kommune:

- 2019 –
- 2020 –

Det er avsatt 654 timer til forvaltningsrevisjon i toårsperioden. Dette er timer til overordnet analyse, plan for forvaltningsrevisjon, utarbeidelse av prosjektbeskrivelser, gjennomføring av forvaltningsrevisjonsprosjekter og gjennomføring av oppfølging av forvaltningsrevisjonsprosjektene og selskapskontroller. I disse timene ligger også behandling i kontrollutvalg og kommunestyret.

4.2. Endringer i plan

Dersom det skulle være behov for å endre planen må dette tas opp i egen sak i kommunestyret. Kommunestyret kan imidlertid delegere denne beslutningen til kontrollutvalget.

4.3. Endelig plan for alle kommuner

Endelig fremdriftsplan for alle kommuner i Indre Østfold Kommunerevisjon IKS sitt distrikt vil bli utarbeidet og lagt frem for kontrollutvalget til orientering etter at alle kommunestyrene/bystyrene har behandlet plan og prioritering av forvaltningsrevisjonsprosjekt.

Indre Østfold kommunerevisjon IKS
30. august 2018

(Sign.)

Frank Willy Vindløv Larsen
Konst. fagansvarlig forvaltningsrevisor

(Sign.)

Rita Elnes
Distriktsrevisor

Saksnr.: 2018/9819
Dokumentnr.: 8
Løpenr.: 166818/2018
Klassering: 510/127
Saksbehandler: Anita Rovedal

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Skiptvet	Møtedato 29.08.2018	Utvalgssaksnr. 18/19
--	-------------------------------	--------------------------------

Skiptvet kontrollutvalg - møteplan for 2. halvår 2018

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

Med forbehold om endringer fastsetter kontrollutvalget følgende møtedager for sin virksomhet 2. halvår 2018:

1. møte: onsdag 28. november kl. 08:30

Rakkestad, 22.08.18
Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

I henhold til kommuneloven § 32 er det utvalget selv, kommunestyret eller utvalgets leder som fastsetter når det skal avholdes utvalgsmøter.

Av praktiske grunner innstiller sekretariatet på at utvalget fastsetter møteplan for hvert halvår.

Det er møteplikt i kontrollutvalgets møter, og evt. gyldig forfall må meldes sekretariatet så fort som mulig slik at vara kan innkalles.

Vurdering

Det er i innstillingen foreslått 1 møte for andre halvår 2018. Årshjulet for kontrollutvalget, som går fram av strategidokumentet, legger føringer for hvor mange møter kontrollutvalget bør holde, samt innholdet i disse.

Når det er foreslått konkrete dager så har dette sammenheng med sekretariatets praktiske muligheter til saksbehandling osv., samt forholdet til frister, ferieavvikling m.m.

Utover møtene som er foreslått, er det opp til utvalget å endre tidspunkter, bestemme andre møter, eller å avlyse allerede berammede møter.

Saksnr.: 2018/9819
Dokumentnr.: 9
Løpenr.: 167434/2018
Klassering: 510/127
Saksbehandler: Ida Bremnes Haaby

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Skiptvet	Møtedato 29.08.2018	Utvalgssaksnr. 18/20
--	-------------------------------	--------------------------------

Informasjon fra revisjon

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

Informasjonen fra revisjonen tas til orientering.

Rakkestad, 23.08.2018
Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

Ingen

Saksopplysninger

Revisjonen orienterer kontrollutvalget om revisjonens arbeid.

Vurdering

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta saken til orientering.

Saksnr.: 2018/9819
Dokumentnr.: 3
Løpenr.: 132571/2018
Klassering: 510/127
Saksbehandler: Anita Rovedal

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Skiptvet	Møtedato 29.08.2018	Utvalgssaksnr. 18/21
--	-------------------------------	--------------------------------

Eventuelt

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

Saken legges fram uten innstilling.

Rakkestad, 20.06.2018
Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS